

OFFICERSTIDNINGEN

MEDLEMSTIDNING FÖR
OFFICERSFÖRBUNDET
NR 1 | 2016

Färre avhopp från Tolkskolan

SIDAN 18

INSÄNDARE:

Sluta baktala arbetet med trafiksäkerhet!

SIDAN 34

SVENSKA FOLKET:

56 % vill se höjda försvarsanslag

SIDAN 9

ANALYS:

Vad skapar modern förbandssammanhållning

SIDAN 24

JO kritiserar veteranenheten

SIDAN 13

*Efter minsprängningen
i Bosnien*

23 ÅR AV KAMP FÖR STÖD

SIDAN 10

NEW TACTICAL CAPABILITY

The 120 mm Insensitive Munition High Explosive Tracer (IM HE-T) will complement a tank's current main gun ammunition with an IM-compliant, full bore HE multipurpose warhead. It is capable of defeating bunkers, fortifications and light armored vehicles, in addition to enemy personnel and ground forces.

A true multi-purpose ammo, the IM HE-T round offers increased power, flexibility and accuracy for current and future environments.

nammo

SECURING THE FUTURE

Pensionsåldern för officerare är ingen rättvisefråga

Så här veckan efter den avslutade Folk och försvars rikskonferens har intrycken satt sig ordentligt. Man har hunnit smälta det som kom fram mellan raderna och i de samtal som fördes vid sidan av scenen. Det kan konstateras att intresset för försvaret av vårt land och rikets robusthet är större än vad jag upplevt på många år.

Läget i världen, inklusive terrorattentaten i Europa, har uppenbarligen påverkat både inställningen hos Sveriges befolkning och politiker. Med en skillnad. Politikerna hänvisar till förra årets försvarsbeslut och vill för allt i världen inte diskutera tillförsel av pengar till försvaret. 56 procent av Sveriges befolkning vill att försvaret ska ha mer pengar, enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps årliga undersökning.

Vår nye ÖB har visat gott ledarskap i att fortsätta påtala de ekonomiska bristerna, samt försöka gjuta mod i organisationen genom att säga att det är vår uppgift att försvara oss med alla till buds stående medel och egen initiativkraft även om läget är hopplöst. Bra! Men därefter förklarar han ofta att organisationen aldrig har varit bättre än nu. En beskrivning jag inte kan acceptera. Visst, en liten andel har varit insatt i strid, huvudsakligen i Afghanistan och flugit i skarpt läge över Libyen. Den personal som varit länge i tjänst har lyckats nå högre färdighetsnivåer än de värnpliktiga någonsin kunde, men till följd av omställningen av försvaret och år av underfinansiering hänger huvuddelen av vårt försvar inte samman idag. Vi har tappat fler förmågor än vi vunnit. Som den finländske analytikern Charly Salenius-Pasternak sade: Sverige har ett försvar, men inget försvarssystem som fungerar. Det är, enligt min uppfattning, en bättre beskrivning. Vi ska inte svartmåla eller baktala oss själva, men vi ska inte heller skönmåla. Det förlorar

alla på. För att nå en ökad operativ förmåga krävs pengar och en vilja att se problemen.

Pensionsåldern för officerare

Just ökad operativ förmåga var något som flera återkom till både på scen och i samtal med mig. Lika överens som vi var om att den behöver öka lika förvånade var alla jag pratade med om hur det skulle klaras av på sikt med en höjning av pensionsåldern för officerare. Och det är precis med utgångspunkt från denna insikt som vi fört vår argumentation under de senaste årens pensionsförhandlingar – operativ förmåga, verksamhetens behov.

Tyvärr har vi inte fått gehör för vår argumentation från arbetsgivarens sida. Där verkar man sätta verksamhetens behov i andra hand och prioritera likhet inom staten, oavsett arbetsuppgifter. Vi från vår sida har sett behov av att nansera diskussionen men tyvärr har vi inte fått utvecklat våra tankar om hur vi kan lösa denna fråga på ett modernt sätt som tillgodoser verksamhetens behov.

Viktig verksamhetsfråga

De som inte vill förstå frågan vänder det till en individfråga istället för en verksamhetsfråga. De gör det till en fråga där de förenklar sammanhanget och för fram det i och för sig riktiga argumentet att alla måste arbeta längre. Istället borde vi se hur vi tillsammans kan utveckla ett avtal som kombinerar detta med att verksamheten också fungerar om fyrtio år. Pensionsåld-

Foto: Cecilia Larsson

rar för officerare är en verksamhetsfråga, inte en rättvisefråga. Det har insetts på andra områden där det nyligen har slutits nya pensionsavtal, till exempel inom räddningstjänsten.

Frivillig medling

Nu har vi gått in i ett läge i förhandlingarna med frivillig medling. Vår förhoppning är att de kan fungera som katalysatorer så att vi åtminstone får bryta i sakfrågorna.

Bäst hade varit att vi och Försvarsmakten tidigt arbetat fram ett förslag till lösning på pensionsfrågan som vi kunnat presentera för Arbetsgivarverket. Det är ju faktiskt bara Försvarsmakten som har officerare tillsvidareanställda. Ändå verkar det bara vara Officersförbundet som bryr oss om effekten på försvaret när det väl kommer till kritan, trots den oro som många ger uttryck för.

STOCKHOLM, 18 JANUARI 2016
LARS FRESKER, FÖRBUNDSORDFÖRANDE

> KANSLIET

Förbundsdirektör

Peter Löfvendahl
Arbete: 08-440 83 56
Mobil: 070-580 51 07
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

Kamrer Susanne Skäfte

Ombudsmän

Patrik Larsson, Conny Jansson
Mikael Boox, Mikael Kenttälä
Pelle Avelin, Fredrik Norén

Medlems- och försäkringsservice
Susanne Bredberg

Förhandlingschef

Susanne Nyberg

Stf förhandlingschef

Kerstin Persson

Informations-, webb- och pressansvarig

Daniel Skoglund

Redaktör/kommunikatör

Vakant

Officersförbundets

förtroendevalda revisorer

Jonas Holmgren
Bengt Lundberg

Adress

Officersförbundet
Box 5338, 102 47 Stockholm

Telefon

08-440 83 30

Fax

08-440 83 40

E-post

kansliet@officersforbundet.se

10

LEDARE

- 3 Pensionsåldern för officerare är ingen rättvisefråga

NYHETER

- 5 Lokala administratörer gör comeback
- 6 Ny föreskrift mot stress och mobbning
- 7 Global ökning av antalet dödade i strid
- 8 Mali O2 medbyggare till modernt FN
- 9 Sverige i botten i relation till BNP

REPORTAGE

- 10 Svagt stöd efter insatsskada i Bosnien
- 14 Folk & Försvar

FÖRBANDSBESÖK

- 18 Militärtolk – extrem utbildning för högpresterande

ANALYS

- 24 Professionella förband bygger sammanhållning på nya faktorer

FÖRBUNDSNYTT

- 26 Pensionsavtalet: Medlingsprocessen igång
- 27 Detta är bra att veta vid uthyrning av bostad
- 28 Så blir din tjänstepension 2016
- 29 Ny som chef i Göteborg
- 30 Nu har vi lanserat vår nya webb!
- 31 Fackliga stipendier utlyses

INSÄNDARE

- 34 Trafiksäkerhet – en förutsättning för höjd krigsduglighet

18

22

> ”Att de inte hade några rutiner för att ta emot skadade är ju helt otroligt”

Peter Enström, Bosnienveteran

> **PRESIDIUM**

FÖRBUNDSORDFÖRANDE:

Lars Fresker. Tel: 08-440 83 47,
Mobil: 0706-28 25 81
lars.fresker@officersforbundet.se

1. VICE FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Karl-Johan Boberg.
Mobil 076-104 86 30
karl-johan.boberg@officersforbundet.se

2. VICE FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Maria von Below. Tel: 0920-234 000
maria.vonbelow@officersforbundet.se

> **FRÅGOR**

Frågor kring medlemskap, medlemsavgifter och försäkringar

Susanne Bredberg 08-440 83 30.
Telefonstängt onsdagar och fredagar

Frågor kring löne- och anställningsvillkor, rättshjälp, facklig utbildning mm

Ombudsmän Medlemsstöd: 08-440 83 30

Frågor kring information, press och hemsida

Daniel Skoglund 08-440 83 49, 076-525 40 85

> **REDAKTION**

OMSLAGSBILD

Foto: Pionjärpluton BA01

**ANSVARIG UTGIVARE/
CHEFREDAKTÖR**

Daniel Skoglund 076-525 40 85
daniel.skoglund@officersforbundet.se

REPORTRAR

Linda Sundgren 070-820 39 88
linda.sundgren@officersforbundet.se

ADRESS

Förbundskansli/tidningsredaktion
Box 5338, 102 47 Stockholm
Besöksadress: Sturegatan 15

TELEFON

Växel 08-440 83 30

FAX

08-440 83 40

ANNONSER

Irmér Media AB, 08-742 10 08
info@irmermmedia.com

Annons bokus senast 1 vecka före redaktionellt manusstopp.

LAYOUT

Produktionsdesign AB
www.produktionsdesign.se
info@produktionsdesign.se

TRYCK

Ljungbergs tryckeri,
Klippan

MANUSSTOPP

Officerstidningen
Nr 2, 1 mars
Nr 3, 5 april

INSÄNDARE

Insändare som överskrider 3500 tecken inklusive blanksteg tas ej emot.

Eftertryck utan skriftligt tillstånd från redaktionen förbjödes.

Insändare skickas till:
info@officersforbundet.se

Stabsassistenter kan även komma att få ge prio-stöd.

”Om det kommer att leda till att vi kan dra ner på HRC är för tidigt att säga”

Lokala administratörer gör comback

Ökat förtroende för chefer och färre fel. Försöken med att återupprätta lokala HR-funktioner på förbanden har gett goda resultat.

Nu föreslås ett brett införande av administrativt stöd genom att använda stabsassistenttrader för uppgiften.

Som ett led i att försöka minska den administrativa bördan för chefer längst ut på linan har Försvarsmakten på försök återinfört lokala administratörer på några förband. I19, Tredje sjöstridsflottiljen och F17 har deltagit i projektet och resultaten är goda. Enligt Högkvarterets slutrapport har chefer fått mer tid till förbandsverksamhet vilket in sin tur lett till att soldaterna fått ökat förtroende för sina överordnade. Även de administrativa felen i rapporteringen till Försvarsmaktens HR-centrum har minskat. I en rapport från Högkvarteret föreslås försöket permanentas, i första hand på krigsförbanden.

Olle Mobergh är chef för prod genomförande förbandsledning.

Gravida eller skadade

– I den nya organisationen finns ett antal stabsassistenttrader som skulle kunna användas för detta. De har bland annat till uppgift att skriva ut ordrar, men det gör de bara i samband med övningar. Övrig tid skulle de mycket väl kunna ägna åt sådant här. Vi har också de som behöver vara i inre tjänst en tid efter exempelvis en skada eller gravida som inte kan vara på sjön eller i skogen.

Hur många individer som kommer att krävas för att lösa förbandens administration är oklart. Enligt rapporten kan det röra sig om mellan 44 och 80 årsarbetskrafter fördelat på Försvarsmaktens krigsförband. Totalt finns det 285 stabsassistenttrader i den nya organisationen.

– Jag kan inte tänka mig att det kommer att krävas fler än två tre stycken administratörer per kom-

pani, säger Olle Mobergh. När de blivit varma i kläderna och lärt sig systemet kommer det att gå mycket snabbare att hantera.

Att de administrativa felen minskat har även fått positiva effekter för försvarets HR-centrum. Fler av de rapporter som kommer till dem är korrekt ifyllda vilket minskat personalens arbetsbörda.

– Men om det kommer att leda till att vi kan dra ner personal på HRC är för tidigt att säga, säger Olle Mobergh.

”Super users”

På sikt är målet att administratörerna ska bli expertanvändare, så kallade super users, och både kunna sköta den lokala administrationen och stödja utvecklingen av stödsystem. Den enda risk som rapportförfattarna identifierat i projektet är att det avstannar eller försenas. Något formellt beslut om införandet av administratörer har ännu inte fattats, men enligt Olle Mobergh är det till stor del upp till

FAKTA: Administratörer/stabsassistenter ska kunna stödja verksamhetens chefer med följande:

- Administration för GSS/K kopplat till Prio.
- HR-administration.
- Administration och kontakt med tidvis tjänstgörande personal.
- Handelsadministration.
- Ekonomiadministration.
- Övrig administration baserat på lokala förutsättningar och behov.

varje förbandschef att avgöra hur de vill använda sina lönedel.

Lokala beslut

– I den nya organisationen har varje förband tilldelats lönedel och ska själva ansvara för sina anställningar. Hur stora löneutrymmen var och en fått kan jag däremot inte svara på. Meningen är att man ska växa mycket, men man har nog inte fått resurser att fylla ut hela den nya organisationen, säger han.

LINDA SUNDGREN

NOTISER

TVINGADES I VATTNET UNDER ÖVNING – NU UTREDS HÄNDELSEN

Den 16 oktober övade en helikopter 16 (Black hawk) ur Försvarsmaktens helikopterflottilj att sätta ombord och

lyfta personer med hjälp av rep på vägtrafikfärjan Christina Brahe i Vättern.

Under övningen kom helikoptern för långt ifrån färjan och personerna som hängde i repet fick kasta sig i

vattnet för att inte skadas. Händelsen utreds nu av Statens haverikommission. (LS)

De nya föreskrifterna från Arbetsmiljöverket ska försöka minska antalet fall av utbrändhet.

Efter kraftigt ökande sjuktal Ny föreskrift mot stress och mobbning

Rimlig arbetsbelastning, sunda arbetsrelationer och stopp för kränkande särbehandling. Det är områden som ges extra tyngd i Arbetsmiljöverkets nya föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö. Syftet är att minska den sociala ohälsan som mer än fördubblats sedan 2010.

De senaste sex åren har antalet anmälda arbetssjukdomar som orsakats av den sociala arbetsmiljön ökat med drygt 70 procent på svenska arbetsplatser. Också inom Försvarsmakten har sjukskrivningar på grund av social ohälsa ökat även om numerären är fortsatt små (6 stycken 2010 jämfört med 17 stycken 2015). Och i den senaste FM-vind rapporten uppgav många att de mår dåligt på grund av hög arbetsbelastning och stress.

Den 31 mars träder en ny föreskrift om social ohälsa i kraft. Avsikten är att tydliggöra arbetsgivarens ansvar för personalens välbefinnande och minska den arbetsrelaterade ohälsan. Per-Erik Gyllestad, arbetsmiljösamordnare vid Försvarsmakten, tror att föreskriften kommer att göra skillnad. – Jämfört med tidigare afsar om psykosocial ohälsa och kränkande särbehandling ser man arbetsgivarens ansvar mycket tydligare i den nya föreskriften. Hur man påverkas av den beror på var i organisationen man har sin befattning, säger han.

Skapa balans

Även från facketts sida är man positiv till den nya föreskriften. Inte minst de stycken som handlar om att skapa en rimlig arbetsbelastning.

– Vi har länge påpekat obalansen mellan uppgifter och resurser i

Försvarsmakten. Förhoppningsvis kommer den nya föreskriften att stödja oss i det arbetet, säger Pelle Avelin, arbetsmiljöansvarig på Officersförbundet.

Tanken bakom föreskriften är att även om ohälsan drabbar enskilda individer finns den grundläggande orsaken främst hos arbetsgivaren och hur denne väljer att organisera arbetet liksom i det sociala samspelet på arbetsplatsen. Arbetsgivaren ska balansera resurser och arbetsbelastning, skapa tid för återhämtning och arbeta aktivt mot kränkningar och mobbning.

Ser risker

Men för att föreskriften ska få önskad effekt krävs att den införs i alla led. I det avseendet är Pelle Avelin tveksam till utfallet.

– Risken finns att det stannar vid en skrivelse från Höghälsnings-

med fluffiga och oprecisa mål, säger han.

Under våren ska Arbetsmiljöverket ge ut råd för hur föreskriften ska införas och Per-Erik Gyllestad menar att

Försvarsmakten har goda förutsättningar att lyckas med implementeringen.

– I grunden tror jag att kunskapen och förmågan att hantera det här finns. Det ligger i Försvarsmaktens grundläggande struktur att vi kan vara väldigt tydliga när vi anstränger oss, säger han.

LINDA SUNDGREN

Ladda ner Arbetsmiljöverkets föreskrift 2015:4 på <https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/organisatorisk-och-social-arbetsmiljo-afs-20154/>

> NOTISER

NY PROFESSOR MED INTERNATIONELLA MERITER

Robert Egnell har utnämnts till professor i ledarskap under påfrestande förhållanden med inriktning sociologi på Försvarshögskolan. Dessutom kommer han ta över

tjänsten som chef för Institutionen för säkerhet, strategi och ledarskap den första mars. Egnell disputerade 2008 i krigsvetenskap vid Department of war studies vid King's

college i London. De senaste fyra åren har han varit gästprofessor vid Edmund A. Walsh school of foreign service vid Georgetown university i USA. (LS)

VETERANUPPFÖLJNING

Vid årsskiftet infördes en funktion för urskiljning och uppföljning av veteraner i Prio. Först ut att använda systemlösningen var LV6 i Halmstad. Sedan 2010 har Försvarsmakten ett

Global ökning av antalet dödade i strid

Det fanns 40 väpnade konflikter i världen 2014, det är den högsta siffran sedan 1999. Antalet dödade i strid ökar också men det är långt kvar till samma antal döds-offer som i de stora krigen på 1900-talet.

Det är Uppsala conflict data program som tar fram statistiken över krig och konflikter i världen. Idag finns många små konflikter, berättar projektledaren Therése Pettersson, och de breder ut sig över norra halvan av Afrika, Mellanöstern och Asien. Det finns få konflikter i Latinamerika och Europa har varit förskonat från stora konflikter om man bortser från kriget i Ukraina.

– Afrika söder om Sahara har haft en positiv utveckling, men situationen har förvärrats i Nigeria och norra Afrika, säger hon.

Utlösande faktor

Varför utbryter då krig eller konflikt? Enligt Therése Pettersson finns det många anledningar. Det handlar om befolkningsstruktur, möjlighet för unga människor att försörja sig, förtryck och ojämlikhet socialt eller mellan etniska grupper.

I kombination med ledare som utnyttjar situationen för att sko sig själva, eller utöka sin makt, ökar konfliktrisen. Men dessutom krävs en utlösande faktor.

När det gäller den Arabiska våren var det en grönsakshandlare i Tunisien som tände eld på sig själv i protest och det blev bokstavligen den tändande gnistan till protesterna mot en rad korrupta diktatoriska regimer. Idag har vi krig till följd av detta, bland annat i Syrien och Libyen.

2014 fanns elva regelrätta krig i

Foto: TT/Reuters

Syrienkriget förvärras av att många externa aktörer göder våldet.

världen, definierade som minst 1000 dödade på ett år. De fanns i Irak, Syrien, Afghanistan, Nigeria med flera länder. Det som oroar Therése Pettersson är att allt fler krig är internationaliserade. Det betyder att andra länder griper in.

– Forskning visar att konflikterna då blir längre och blodigare med ökningen av tillgången på vapen.

Hon tar exemplet Syrien där både USA och Ryssland har gripit in.

Fler dödade i strid

Antalet dödade i strid har ökat under de senaste åren, men om man jämför med de stora krigen under 1900-talet, Koreakriget,

Vietnamkriget och världskrigen, är antalet litet.

Therése Pettersson säger att antalet kan verka stort eftersom vi har nyheterna från kriget på tv och i sociala medier, det gör att mängden dödsoffer ser större ut än vad de är.

Trenden 2015

En glädjande utveckling är att antalet fredsavtal ökar efter att ha legat lågt sedan 2010. Fyra fredsavtal har slutits 2014 i Sydsudan, tre i Filippinerna och ett vardera i Sudan, Jemen och Mocambique.

– Men alla fredsavtal håller tyvärr inte.

Hur ser det då ut för 2015? Jo,

det har varit fortsatt många små konflikter och det syns inga framsteg i de stora krigen i Syrien, Irak, Afghanistan och Nigeria. IS har etablerat sig i allt fler länder.

– Det är svårare att få till fredsavtal där grupper valt en religiös extremistagenda.

Hon pekar dock på några ljusglimtar: fredsprocessen fortsätter på Filippinerna där regeringen haft en konflikt med en separatistgrupp sedan 1970-talet. I Colombia är en fredsprocess igång med Farcgerillan och i Ukraina har det varit stillestånd och vapenvilor till och från under 2015.

AGNETA OLOFSSON

NG I PRIO

lagstadgat ansvar att följa upp all personal som tjänstgjort utomlands under fem år efter hemkomst vilket den nyutvecklade prioriteterna ska bidra till. (LS)

PROBLEM I UKRAINAS FÖRSVARSEKTOR

Ukrainas försvar är i stort behov av reformering för att skapa en långsiktigt hållbar och funktionell organisation. Det slås fast i en rapport som FOI, Totalförsvarets forsknings-

institut, publicerade i december. Några av de problem som lyfts fram i rapporten är utbredd korruption inom försvarssektorn, bristfällig integrering av frivilligbataljoner samt militär

svaghet, inklusive brister inom logistik och militär sjukvård. I rapporten konstateras också att Ukraina måste börja respektera mänskliga rättigheter. (LS)

FOI: Und-arbete svårt för FN i Mali

Minusmas högkvarter i Bamako efterfrågade nulägesbilder, men det svenska förbandet fortsatte leverera mer långsiktig information. Att införa ett modernt underrättelsesystem i FN kommer att ta tid, konstateras i en rapport från FOI.

Länge har underrättelseinhämtning inom FN varit kontroversiellt eftersom det riskerar att uppfattats som spionage mellan medlemsländer. Men de senaste årens allt svårare konflikter har förändrat FN:s roll och därmed ökat behovet av underrättelseinformation. Det säger Magdalena Tham Lindell vid FOI, medförfattare till rapporten Framåt Sahel om Mali 02.

– FN agerar idag mer fredsframtvingande och behöver spetsigare förmågor för att klara sitt uppdrag. Underrättelse är fortfarande kontroversiellt, men de flesta inom FN är nog överens om att det behövs. Frågan är bara hur det ska utformas, säger hon.

Pionjärer

Tham Lindell beskriver det svenska bidraget till insatsen i Mali som en del av ett pionjärarbete som syftar till att bygga upp ett modernt och effektivt FN. Mali 02 tjänstgjorde under perioden juni till november förra året och utgjorde, tillsammans med ett holländskt förband, insatsens underrättelsestyrka (ASIFU). Men medan det dagslägesinriktade högkvarteret i Bamako efterfrågade nulägesrapporter fortsatte ASIFU att leverera information med mer långsiktigt perspektiv.

Magdalena Tham Lindell

Foto: FOI

FN-insatsen i Mali lider av brist på dagliga underrättelser då många förband inte genomför regelbundna patruller.

Foto: Anton Thorstensson – FM

I rapporten konstateras att detta förmodligen begränsade effekten av underrättelsearbetet.

– Men det betyder inte att deras arbete var bortkastat, säger Magdalena Tham Lindell. Nulägesrapporter hade kanske gjort enskilda individer nöjdare men frågan är hur underrättelsearbetet ska bedrivas på sikt. Om man ska införa ett kvalificerat underrättelsesystem måste man också börja arbeta i det systemet.

Nuläge kontra långsiktighet

De nulägesrapporter som Minusmas ledning efterfrågade borde istället komma från patrullerande soldater, menar hon.

– Vill man veta vad som händer här och nu kan man lika gärna skicka ut ett skytteförband. Då ska man inte använda ISR-förband som är en betydligt mer sofistikerad och exklusiv förmåga. Problemet är att lägstanivån bland Minusmas förband generellt är för låg och de förmår inte leverera den information som högkvarteret efterfrågar.

Idag finns drygt 9 000 soldater i MINUSMA. Av dessa är cirka 6 000 afrikanska soldater som FN övertog när insatsen inleddes 2013. Vid den tiden rådde brist på både mat och vatten. Säkerheten var låg och många soldater saknade tillräcklig utbildning och materiel.

– FN har gjort stora ansträngningar, men fortfarande är det många som inte når upp till FN-standard. Är det brist på mat och vatten och man känner sig otrygg sjunker också moralen bland soldaterna och man stannar hellre på campen än ger sig ut på patrull. Det har blivit mycket bättre det senaste året men fortfarande finns det brister.

Gott rykte

Det svenska förbandet har varit med och stöttat utvecklingen, säger Tham Lindell som själv besökt campen i Mali. Genom att hjälpa kollegor från andra nationer med utbildning, vapenvård med mera har svenskarna skaffat sig gott rykte.

Men i rapporten konstateras också att införseln av ett kvalificerat underrättelsesystem lär gå fortsatt trögt. Under Mali 02 använde ASIFU ett system som holländarna lånat ut, men när de lämnar Mali i slutet av året, finns i dagsläget inget alternativ.

– På sikt måste FN skaffa ett eget system, men det tar tid att utveckla. Nu undersöker man om det finns något annat land som kan låna ut ett system.

Sverige har ambitionen att fortsätta skicka folk till Mali, men efter Mali 04 kommer uppdraget att förändras något, säger Magdalena Tham Lindell.

– De flesta som arbetat med underrättelse i Mali har kommit från Karlsborg, men snart har i stort sett alla på 32:a underrättelsebataljonen varit där och den resursen är uttömd. Hur förbandet kommer att se ut efter Mali 04 beror på vilka förmågor FN efterfrågar.

LINDA SUNDGREN

> NOTISER

RODDMEDALJÖR SIKTAR PÅ OS

Flygplatsman Cecilia Velin, 25, vid F17 slog i höstas världsrekord på 500 meter roddmaskin. Nu satsar hon på en plats i sommar-OS i Tokyo 2020

och då handlar det om riktiga båtar. Sedan tidigare har Cecilia Velin ett 90-tal SM-medaljer i kanot, med har nu beslutat att växla över till rodd. Det

skriver Försvarmakten på sin hemsida. (LS)

FÖRSVARETS INSATS

Insatschef, generalöjtnant Göran Mårtensson, blir ny chef för Försvarets materielverk, FMV. Han tillträder sin nya tjänst den första februari. Fram till

Östersjöländers försvarsbudgetar jämförda Sverige lägst andel av BNP

Baltstaterna ökar sina försvarsbudgetar mest i relation till BNP. I Sverige får försvaret mer reda pengar men andelen av BNP förväntas minska. Det visar en sammanställning av Östersjöländernas försvarsbudgetar, utförd av FOI på uppdrag av försvarsdepartementet.

Granskningen omfattar nio länder runt Östersjön, utom Ryssland, samt Norge. Den visar att Svenska regeringen visserligen avsätter mer pengar till försvaret kommande år, men att försvarsbudgeten samtidigt minskar i relation till BNP. År 2020 kommer den att utgöra strax över en procent av BNP, vilket är lägst av de jämförda länderna.

– Det är förstås anmärknings-

värt, säger Peter Sandwall, Försvarsmaktens generaldirektör. Men man måste också måste ta hänsyn till den förväntade

utvecklingen av BNP.

Försvarsminister Peter Hultqvist framhåller samma resonemang i ett mejlsvår till Officerstidningen.

Natorekommendation

– I den aktuella studien förväntas Sverige ha en stark prognostiserad ekonomisk tillväxt vilket leder till att försvarsutgifternas andel av BNP de facto minskar, skriver han.

Estland, Lettland och Litauen är

Peter Sandwall

Foto: Niklas Ehlén – FM

Peter Hultqvist

Foto: Kristian Pohl – RK

de länder som i relation till BNP satsar mest på sina respektive försvarsmakter med målet att nå upp till de två procent av BNP som

Nato rekommenderar. Norge och Polen ligger kvar på en och en halv respektive två procent av BNP medan Tyskland och Danmark sänker anslagen. Finland förväntas de närmaste åren ligga någorlunda stabilt med en försvarsbudget på 1,37 procent av BNP. I kronor räknat behåller dock Tyskland sin dominans i regionen med en försvarsbudget på cirka 38 miljarder amerikanska dollar 2015. Det är

mer än vad övriga åtta länderna spenderar tillsammans. Även Sverige ligger i jämförelsen bättre till utifrån absoluta tal och ökar budgeten, från cirka sex miljarder dollar i år till runt 6,8 miljarder dollar till år 2020.

”Trendbrott”

– Det är de absoluta talen som styr utvecklingen av den militära förmågan, säger Peter Sandwall. Med det inriktningsbeslut som lagts kommer den operativa förmågan att öka vilket är ett trendbrott.

Ryssland omfattas inte i FOI:s jämförelse. I rapporten uppges dock att den ryska försvarsbudgeten mer än fördubblats mellan 2005 till 2014, från 41 miljarder amerikanska dollar till cirka 83 miljarder.

LINDA SUNDGREN

Veteranmottagning öppnad i Uppsala

Den nyöppnade veteranmottagningen i Uppsala har redan ett 40-tal patienter som besöker kliniken på grund av posttraumatisk stress efter militär utlandstjänstgöring.

– Vi tror att det finns många fler som behöver hjälp, men hur stort behovet är vet vi inte, säger klinikchef och psykolog Eva Lindström.

Den 15 januari öppnade veteranmottagningen på Akademiska sjukhuset i Uppsala. Kliniken är den första i sitt slag i Sverige och vänder sig företrädesvis till personer som genomfört utlandstjänstgöring i Försvarsmakten. Idén till kliniken föddes i samband med tester av ett nytt läkemedel mot posttraumatisk stress (PTSD). Försöket avbröts i

förtid, men vårdpersonalen hade fått upp ögonen för behovet av stöd och hjälp till utlandsveteraner som led av psykisk ohälsa.

Tio år utan hjälp

– Det här är en grupp som har svårt att göra sig förstådd inom den allmänna sjukvården. En del av våra patienter har gått i över tio års tid utan att få hjälp, säger Eva Lindström.

Enligt Försvarsmaktens arbets-skadestatistik är det endast någon eller några per år om drabbas av PTSD. Men när man på Akademiska i Uppsala sökte försökspersoner till medicintesterna, som startade för ett och ett halvt år sedan, fick man snabbt kontakt med ett 40-tal individer.

– Veteranförbundet hjälpte oss

att förmedla ett par tre kontakter med personer de visste mätte dåligt. Dessa har i sin tur berättat för oss om kamrater som också har problem och antalet har vuxit av sig själv, säger Eva Lindström.

Den nyöppnade veteranmottagningen vänder sig till alla som genomfört militär utlandstjänstgöring och som lider av psykiska problem, oavsett var i landet man bor.

Träffas regelbundet

– Samtliga som började hos oss är kvar, men många mår bättre, säger Eva Lindström. Vi träffar dem regelbundet, men några av dem som bor längre bort pratar vi också med i telefon mellan mötena. Med den personalstyrka vi har idag kan vi ta emot ytterligare ett 100-tal patienter.

Veteranmottagningen är en så kallad öppenvårdsmottagning. Hit kan man komma på remiss eller genom att själv kontakta

Eva Lindström

Foto: Privat

kliniken. Den som söker på egen hand får dock själv bekosta resa och uppehälle i samband med klinikbesöken, men flera har fått hjälp via exempelvis Kungafonden eller veteranorganisationer. Även Försvarsmakten undersöker just nu möjligheten att hjälpa till ekonomiskt.

Vill du få kontakt med kliniken?

Mejla till: eva.lindstrom@akademiska.se

LINDA SUNDGREN

CHEF TILL FMV

dess regering utsett en efterträdare till Mårtensson blir ställföreträdande insatschef, konteramiral Anders Grenstad, insatschef. (LS)

NY KONSTNÄRLIG LEDARE I FÖRSVARSMAKTEN

David Björkman är ny musikdirektör och konstnärlig ledare för Livgardets dragonmusikkår, en av Försvarsmaktens tre professionella musikkåror.

Det skriver Försvarsmakten i ett pressmeddelande. Han är, enligt Försvarsmakten, en av Sveriges mest efterfrågade unga dirigenter och har

dirigerat både symfonisk repertoar och opera. Försvarsmusiken har både Försvarsmakten och statsledningen som uppdragsgivare. (DS)

SVAGT STÖD EFTER INSATSSKADA I BOSNIEN

Tredje november 1993 körde pansarfordonet som Peter Enström färdades i på en mina utanför Vares, fem mil norr om Sarajevo. Delar av högerfoten sprängdes bort och han fick omfattande skador på underbenet. 22 år och 49 operationer senare kämpar han fortfarande för att få stöd från Försvarsmakten.

DECEMBERMÖRKRET SÄNKER SIG utanför lägenhetsfönstret på Broväg, ett par hundra meter från Visby ringmur. Peter går in i vardagsrummet efter en mapp med skrivelser, beslut och överklaganden. Den konstanta värken i foten och ryggen, varifrån en stor bit vävnad transplanterades för att lappa ihop de bortsprängda partierna i foten, gör att han går lite snett och haltar. Tillbaka i köket släpper han en välfylld plastficka med dokument på bordet.

– Och det här är bara årets skörd, säger han.

Mappen innehåller ett antal skrivelser. Här finns bland annat ett personligt brev från förra ÖB, ett beslut från JO, hemställan om ersättning för mediciner och ett par överklaganden. Senaste ärendet Peter haft uppe är ekonomisk ersättning för en handkappanpassad bil. Eftersom han på grund av sin skada har halv sjukersättning har han också rätt till stöd för bil. 2012 köpte han en ny bil och fick i samband med det 60 000 kronor i stöd från Försäkringskassan och 30 000 kronor från Försvarsmakten, vilket motsvarade knappt halva bilens kostnad. Men efter det har han blivit sämre. Värken har tilltagit och rörligheten i kroppen minskat vilket gjort att han i december 2014 blev tvungen att köpa en ny, högre bil eftersom han vissa dagar knappt kunde ta sig i och ur den förra. Men den här gången ville Försvarsmakten inte bidra. I sitt beslut hänvisar man till att det inte var länge sedan Enström bytte bil senast samt att det enligt det med-

skickade läkarintyget finns en möjlighet att hans hälsa kan komma att förbättras.

– **EFTER 49 OPERATIONER** är det ju väldigt skönt att höra att det här bara är tillfälligt, säger Peter med ett snett leende. Ont har jag haft hela tiden, men jag har lärt mig att anpassa livet efter det. Exempelvis handlar jag inte när jag vet att det är mycket folk i affären eftersom jag inte klarar av att stå i kö någon längre stund.

Innan Peter Enström, idag 51, åkte till Bosnien hade han tillbringat runt tre år på olika FN-missioner i Libanon. Han hade blivit 29 år när insatsen på Balkan började sättas upp, men den här gången tänkte han inte åka. Som nybakad ambulanssjukvårdare i färd med att få en fast anställning i södra Stockholm ville han vara hemma.

– Men så ringde de från Swedint [då den ansvariga enheten för bemanning och utbildning till insatsverksamhet, redaktionens anmärkning] och frågade om jag kunde tänka mig att följa med till Bosnien. Och jag sa ja. Jobb på hemmaplan ordnar sig alltid, tänkte jag och jag hade trivts väldigt bra under de tidigare missionerna.

Peter berättar att det redan under utbildningen stod klart att insatsen i Bosnien skulle bli annorlunda än dem han tidigare varit på. Materielen var modernare, befälen striktare och samtliga soldater fick skriva i vita arkivet.

Foto: Lina Sundgren

Försvarsmakten tar fortfarande inte tillräckligt ansvar för veteraner, anser Peter Enström.

– Men jag tvekade inte. Jag har alltid tänkt att om något händer så är det min tur och det kan lika gärna ske på gatan här hemma som under en insats.

UPPDRAGET I VARES handlade mycket om att i skydd av mörkret smuggla muslimer, som vid krigsutbrottet hamnat på fel sida gränsen, hem till sina familjer. Men förmiddagen den tredje november kom en fransk hjälparbetare från UNHCR till vakten. Han var bläslagen och chockad. Man uppfattade att han hade blivit misshandlad och att hans kamrat fortfarande fanns kvar där ute. Sjukvårdsenheten, som Peter tillhörde, fick i uppdrag att tillsammans med en pansarbandvagn ur tionde kompaniet åka ut och leta efter kamraten.

– Det var som att befinna sig i en film. Kriget hade dragit fram och det låg döda nötkreatur på ängarna, det brann i något hus och man hörde hur det small långt borta. Det var så överkligt att det nästan inte gick att ta in.

Först när skymningen börjat falla hittade man den bil som de franska hjälparbetarna hade färdats i. Den låg på botten av en ravin och man bestämde sig för att köra ner till den när det plötsligt small.

– Min första tanke var att vi blivit påskjutna av en granat i sidan, säger Peter. Jag fick tag i bössan och skulle ställa mig upp

men det gick inte. Då såg jag att högerfoten pekade rakt ut åt sidan och den vänstra bar inte heller.

PETER FÖRDES MED helikopter till ett amerikanskt fältsjukhus i Zagreb. Efter några dagar flögs han vidare till universitetssjukhuset i Linköping där ett stort antal operationer följde. När han vaknade upp fick han träffa sina föräldrar, men Försvarsmakten lös med sin frånvaro, berättar Peter.

– Däremot kom en kompis som jag hade tjänstgjort tillsammans med under en mission i Libanon och hälsade på. Han hade blivit skadad några år tidigare och han förklarade hur det hade varit för honom och att jag inte skulle förvänta mig någon stöttning från Försvarsmakten.

– Att de inte hade några rutiner för att ta emot skadade är ju helt otroligt, fortsätter Peter. Man ber folk skriva i vita arkivet och skickar ut dem i fullt krig och så finns det ingen organisation för

”Det enda som fungerade klockrent i det här var att de direkt drog in mitt utlandstraktamente”

Peter Enström opereras på det amerikanska fältsjukhuset i Tuzla efter minsprängningen tredje november 1993.

att ta emot sårade. Det enda som fungerade klockrent i det här var att de direkt drog in mitt utlandstraktamente, men det är nog också det enda de gjort rätt. När jag i efterhand påpekat det för Försvarsmakten säger de bara att mitt ärende föll mellan stolarna.

De första två åren efter olyckan satt Peter i rullstol. Han insåg att han aldrig skulle kunna tjänstgöra som ambulanssjukvårdare hos den civila arbetsgivare som gett honom anställning precis innan han åkte till Bosnien.

- ÄNDÅ TYCKTE FÖRSVARSMAKTEN att det var min civila arbetsgivare som skulle stå för min rehabilitering medan ambulansen tyckte det var Försvarsmaktens ansvar. Jag hade jävligt ont och försökte jobba på med rehabiliteringen och så blev jag tvungen att hålla på att bråka om det här också.

Till sin hjälp hade han kompisen från Libanon som blivit aktiv inom Veteranförbundet, sin pappa som var officer och tjänstgjorde på Högkvarterets personalstab liksom en utpekad handläggare inom försvaret.

– Men vi kom ingen vart. Att Försvarsmakten var en motpart, inte en stöttande arbetsgivare, stod klart redan från början och det kändes jävligt tråkigt. Egentligen hade det inte behövts så mycket. Det hade räckt med en klapp på huvudet när man kom hem och någon som frågat vad man behövde hjälp med.

Fortfarande i rullstol fick Peter jobb på SOS-alarm i Stockholm innan han efter ett par år beslöt att flytta tillbaka till Gotland. Han skaffade sig en utbildning inom ekonomi och marknadsföring och efter ytterligare rehabilitering kunde han börja gå igen, om än inte obehindrat. På grund av sina skador har han en 50-procenting sjukersättning men har fram till förra året arbetat

minst halvtid. Men han är i behov av stöd för att kunna vara en del i samhället och berättar att han under årens lopp sökt ersättning från Försvarsmakten för allt från mediciner till fritidssysselsättningar, men nästan alltid fått avslag.

- DÅREMOT HAR KUNGFONDEN varit helt fantastiska och ställt upp jättemycket. Men det känns fel att man ska behöva be dem om sådant som Försvarsmakten borde stå för, säger Peter.

Ett annat ärende som Peter har hos Försvarsmakten är ersättning för det inkomstbortfall som skadan lett till. Alltså den summan han förlorat på grund av att han inte kunnat arbeta inom ambulanssjukvården.

– Jag har räknat ut att jag förlorar 32 000 kronor om året. Jag har yrkat på ersättning från Försvarsmakten för inkomstbortfallet, men fått avslag. Nu har jag överklagat deras beslut till förvaltningsrätten och får jag nej där tänker jag gå vidare i politikerspåret.

– Jag gör inte det här främst för min skull, jag klarar mig alltid, men jag tänker på alla dem som kommer efter mig. De ska inte behöva ha det lika krångligt som jag haft det.

Försvarsmakten, säger han, satsar på fel saker när det handlar om utlandsveteraner.

- FÖR ETT PAR år sedan fick jag en inbjudan till en veteranlunch tillsammans med insatschefen som jag tackade vänligt men bestämt nej till. Jag tänker inte sitta där som en nickedocka och låtsas att allt är bra. Satsa på sådant som verkligen spelar roll och gör skillnad för oss drabbade istället för att dela ut medaljer och anordna ceremonier.

LINDA SUNDGREN

”Att Försvarsmakten var en motpart, inte en stöttande arbetsgivare, stod klart redan från början”

Justitieombudsmannen:

BRISTANDE RUTINER PÅ VETERANENHETEN

2010 kom en ny lagstiftning på plats enligt vilken Försvarsmakten skulle ta ett större ansvar för veteraner i behov av hjälp.

Men Peter Enström, som skadades i Bosnien 1993, upplever inte att det blivit någon förbättring och förra året kritiserades veteranenheten av JO för bristande rutiner.

FÖRSVARSMAKTENS VETERANENHET ÄR organiserad inom HR-centrum och inrättades 2011 efter en lagändring om stärkt support till veteraner. Enheten skulle vara ett stöd för enskilda individer och kunna lotsa genom byråkratin i kommuner, lands-ting, försäkringsbolag och vårdsinrättningar. Men Peter Enström tycker inte att det blivit bättre sedan enheten tillkom. I maj 2014 skickade han in en förfrågan till veteranenheten om ekonomisk hjälp för flytt och flyttstädning. Men något svar fick han inte trots att han, enligt egen utsago, ringde och mejlade upprepade gånger. I februari året efter gjorde Peter en JO-anmälan och i juni kom ett utlåtande från chefsjustitieombudsmannen. Hon skriver att JO ser allvarligt på det inträffade och konsaterar att Försvarsmakten brustit i sina rutiner.

- PETERS ÄRENDE HAR hamnat mellan stolarna och det beklagar vi, säger Monica Larsson, tillförordnad chef för veteranenheten. Men vi arbetar för att förbättra våra rutiner och vi har kommit en bra bit på väg.

Från början hanterade veteranenheten centralt varje enskilt individärende, men förra året flyttades ansvaret över till de lokala veteransamordnarna ute på förbanden. Syftet är, enligt Monica Larsson, att veteranerna ska få hjälp och stöd på hemmaförbandet av människor de möter i sin vardag. För veteraner som tillhört nedlagda förband faller dock närhetsprincipen. Peter Enström,

som bor på Gotland, har blivit tilldelad en veteransamordnare på Amf 1, ett förband han aldrig besökt.

– Det blir en lite olycklig konsekvens när man lägger ner förband, säger Monica Larsson. Men generellt tror jag på närhetsprincipen och decentralisering och Peter hade ju inte haft närmare till oss på veteranenheten i Stockholm än till Amf 1.

FÖR BANDENS VETERANSAMORDNARE ÄR många gånger även ansvariga för anhörigfrågor och båda uppdragen är tillikauppgifter. Enligt Monica Larsson blir veteransamordnarnas arbetsbörda ibland för tung.

– Ofta är det förbandets HR-specialist inom rehab som är veteran- och anhörigsamordnare vilket ju är ganska naturligt eftersom rollerna kan gå i varandra. Men i den slimmade situation vi befinner oss får dessa befattningar ibland även andra tillikauppgifter och då kan det bli väl mycket. På veteranenheten verkar vi för att rollerna ska renodlas och att veteran- och anhörigsamordnare inte ska läggas på fler tillikauppgifter.

På veteranenheten i Stockholm arbetar tolv personer, men det finns totalt 17 rader. De är ansvariga för att utveckla Försvarsmaktens långsiktiga strategi i veteranfrågor, arrangerar veteran-ceremonier och stödjer vid behov de lokala veteransamordnarna. Lokalt finns det en veteransamordnare per förband.

LINDA SUNDGREN

”TRÖSKELN FÖR ATT ANVÄNDA MILITÄRT VÅLD MOT SVERIGE HAR SÄNKTS”

Ryssland fortsätter sin upprustning och sitt aggressiva agerande både i närområdet och globalt. De flesta av svenska politiker vill inte prata om mer pengar till försvaret. Varken sveriges befolkning eller våra grannländer tror inte att vårt försvar är tillräckligt. Det är slutsatser som kan dras efter årets Rikskonferens i Sälen i regi av Folk och försvar.

FÖRSVARSMINISTER PETER HULTQVIST inledde diskussionen om försvaret den andra dagen med att betona de miljarder kronor som fem av riksdagspartierna beslutat att skjuta till, som utgör ett trendbrott i absoluta tal, men som inte bryter trenden av att försvaret får en allt mindre del av Sveriges BNP.

– Pengarna är fördelade under perioden 2016–2020. Vi har satt nationellt försvar i centrum och den operativa förmågan ska öka, sade försvarsminister Peter Hultqvist.

Han pekade bland annat på stridsgruppen på Gotland, att nytt korträckviddigt luftvärn har beslutats, att marinens förmåga till inomskärs ubåtsjakt ska höjas, att flygvapnets förmåga till skydd och spridning av flygförbanden ska ökas samt att en aktiv cyberförmåga ska byggas upp.

ÖVERBEFÄLHAVAREN MIKAEL BYDÉN fortsatte med de budskap som lanserades på ÖB:s chefsmöte under slutet av förra året. Ett något mer positivt budskap än tidigare med grundbudskapet att Försvarsmakten löser de tilldelade uppgifterna. ÖB:s målsättning synes vara att tvätta bort begreppet enveckasförsvar.

– Vi kommer att öka den operativa effekten under försvarsbeslutsperioden. Kardinalkursen är satt. Jag är fast besluten att använda de givna resurserna på bästa sätt och få ut så mycket militär effekt som möjligt. Alla ska kunna känna tilltro till vårt försvar, sade Mikael Bydén.

Samtidigt nämnde ÖB även att ekonomin inte räcker till.

– I de diskussioner som följde var Försvarsmakten mycket tydlig

i beskrivningen av vilken operativ förmåga som kan nås med olika ekonomiska nivåer. Våra rekommendationer hör sammades till del. På kort sikt bryter uppgörelsen en nedåtgående riktning och möjliggör ökad operativ effekt i alla stridskrafter. Men viktiga delar utelämnades och det begränsar vår ambition och våra möjligheter att snabbt nå den operativa förmåga som krävs i ett alltmer försämrat säkerhetsläge, sade han.

Under årets rikskonferens, liksom under förra årets, är omsvängningen i debattklimatet väldigt uppenbart. Rysslands agerande på världsscenen, samt landets upprustning, refererades av samtliga deltagare utan att någon anklagades för rysskräck eller för att ha drabbats av kallkrigsnostalgi.

Nato diskuterades med samma förutsägbarhet som vanligt. De borgerliga partierna vill se ett Nato-medlemskap medan socialdemokraterna vill se bilaterala samarbeten och utvecklat samarbete med Nato, men inget medlemskap.

RAIMONDS VEJONIS, Lettlands president, närvarade på årets Rikskonferens och liksom sin estländske kollega som närvarande under förra året menade han att det vore bra för de baltiska länderna om Sverige gick med i Nato.

– Jag, och mina kollegor från Estland och Litauen, har samma syn. Om Sverige och Finland skulle gå med i Nato skulle det vara positivt för fred och säkerhet i regionen, sade han.

Vejonis sade även att:

– Jag vet att många i Sverige anser att ett starkare försvar skulle

Foto: Ulf Palm – Folk & försvar

Det är svaghet som provocerar fram rysk aggression, sade Raimonds Vejonis, Lettlands president, under sitt anförande på årets Rikskonferens.

kunna upplevas som provocerande av Ryssland. Efter 50 år av rysk ockupation anser vi att vi känner Ryssland och ryssarna bättre än övriga européer. Och det är svaghet som provocerar fram rysk aggression. För oss är det uppenbart att Ryssland respekterar makt och exploaterar svaghet, sade Raimonds Vejonis.

ÅRETS NYHET VAR den återuppväckta diskussionen om återinförd värnplikt även om debattörerna hade väldigt olika motiv till vad en plikt skulle nyttjas till och vilken omfattning det skulle ske. Även regeringens utredare Annika Nordgren Christensen presenterade sitt uppdrag. (Se OT nr 2015.)

– Den stora frågan för utredningen är: Hur? I vilka delar ska plikten aktiveras och det centrala är frågan hur försvarets användbarhet och förmåga kan ökas. Det är dock fortfarande ett mixat system vi ska ha, men hur ska mixen se ut. Frivilligheten är fortfarande grunden, men hur kan man växla på med plikt för att lösa problemen med rekrytering och att få folk att stanna kvar, sade Annika Nordgren-Christensen.

Efter att försvarsministern, ÖB och generaldirektören för myndigheten för samhällsskydd och beredskap presenterat det senaste försvarsbeslutet och de planer som nu sätts i verket läts några analytiker ge sin syn på skeendet. En av de mest kritiska var forskaren Charly Salonius Pasternak från det Utrikespolitiska institutet i Finland.

– Med nuvarande budgetram och försvarsbeslut tror inte jag att Sverige kommer att kunna bygga en försvarsförmåga att försvara landet och hjälpa andra, sade han.

Han var skeptiskt både till besluten rörande det militära försvaret och det civila.

– Sverige har ett försvar, men inte ett försvarssystem som fungerar – inte ännu i alla fall. Det beror på att de svenska politikerna – under flera regeringar – delvis med Försvarsmaktens medhåll, har nedmonterat den nationella försvarsförmågan. Därmed har också tröskeln för att använda militärmakt mot Sverige sänkts sade Charly Salonius Pasternak.

Han illustrerade med att visa en affisch från 1939 som skulle marknadsföra vinter-OS i Helsingfors 1940. Men när datumet för OS inföll var det inställt och skidskyttet var på riktigt.

– I Finland förberedde vi oss 1939 på att arrangera vinter-OS i Helsingfors endast ett halvår innan vi blev angripna. Vi, Finland och Sverige, kommer att bli överraskade. Frågan är kommer ni då att ha riktiga, fungerande, relevanta verktyg på bordet, eller kommer ni då att ha bra beslut och planer, men i mapper och i bokhyllor? En utomstående slutsats måste vara att Sverige tror på evig fred och inte har läst sina historieböcker, sade Charly Salonius Pasternak.

Charly Salonius Pasternak

Foto: Ulf Palm – Folk & försvar

DANIEL SKOGLUND

ÖKAD ORO FÖR VÄRLDSLÄGET

Svenska befolkningens är kritiskt till den förda försvarspolitiken och försvarets förmåga, och vill se ökade anslag till försvaret. Det framkommer i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps undersökning för förra året.

– **NÄSTAN 60 PROCENT** av befolkningen ser det som mycket eller ganska troligt att det kommer att inträffa en terroristattack i Sverige de kommande fem åren. Det är en rejäl ökning jämfört med 2014 då motsvarande siffra var knappt 40 procent, sade Helena Lindberg, generaldirektör för MSB, när undersökningen presenterades på Rikskonferensen i Sälen.

Den svenska befolkningens oro har ökat generellt.

– Oron över den politiska situationen i världen har ökat varje år sedan 2011 och är nu uppe i nivåer som vi inte sett sedan 1980-talet under kalla kriget. 72 procent anger att de känner stor eller mycket stor oro i årets undersökning. 2011 var motsvarande siffra 48 procent, sade Helena Lindberg.

50 PROCENT TROR att det kommer att ske ett politiskt hot från ett annat land inom fem år, även det är en ökning jämfört med förra året då siffran var 40 procent. 17 procent anser att det är mycket eller ganska troligt att Sverige utsätts för ett militärt angrepp inom fem år. 83 procent uppger att de tror att Sverige har otillräcklig beredskap för att möta ett militärt angrepp.

– Mer än hälften (56 %) anser att statsutgifterna för det militära försvaret bör öka, sade Helena Lindberg.

48 procent av de tillfrågade tror att risken är mycket eller ganska stor för att utvecklingen idag kan leda till storkrig i Europa. Parallellt med alla negativa siffror anser dock 89 procent av den svenska befolkningen att Sverige är ett bra land att leva i, men även på det området finns en pessimism.

– Det är oroande att över hälften tror att det kommer att bli sämre att leva i Sverige under de kommande fem åren, sade Helena Lindberg.

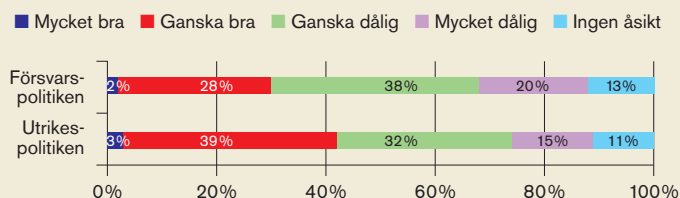
SLUTLIGEN FRAMKOMMER ATT omsvängningen i opinionen som skedde 2014, då fler var för att Sverige snarast eller på sikt ska söka medlemskap i Nato, håller i sig.

– I år är det 49 procent som har svarat att Sverige snarast eller på sikt bör söka medlemskap i Nato medan 34 procent anser att vi bör stå utanför. Vår fråga är dock ställd på ett annat sätt än i andra undersökningar och i en kontext där fokus ligger på hot och risker så jag avråder från att dra för långtgående slutsatser i jämförelse med andra undersökningar, sade Helena Lindberg.

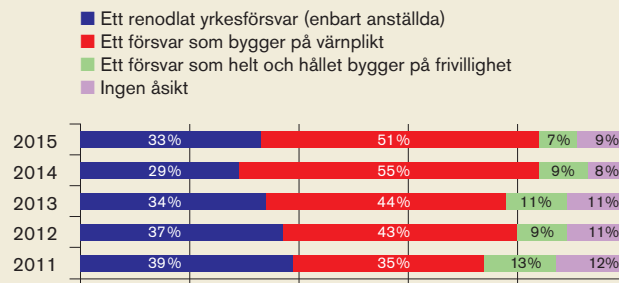
Undersökningen genomfördes under perioden 21 oktober till 11 november 2015.

DANIEL SKOGLUND

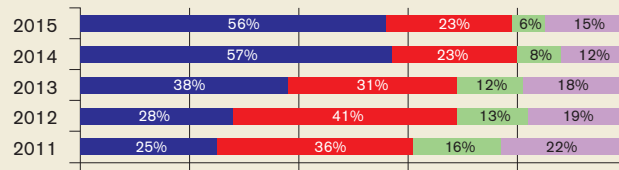
2.4.1 Inställning till Sveriges förda försvars- och utrikespolitik
Frågeställning: Vad tycker du om den försvars- och utrikespolitik som förts av Sverige under de tre senaste åren?

2.5.2 Inställning till vilken typ av mittårt försvar Sverige bör ha
Frågeställning: Vilken typ av militärt försvar skulle du föredra att vi har i Sverige?

2.5.4 Inställning till statsutgifterna för Sveriges militära försvar
Frågeställning: Tycker du att statsutgifterna för Sveriges militära försvar bör ökas, behållas oförändrade eller minskas?

Källa: MSB Opinioner 2015

Finland: MANSTARKT FÖRSVAR *dras med* UTBILDNINGSSKULD

Finland har gjort neddragningar sedan kalla krigets slut och har idag en krigsorganisation om 230 000 personer. Nu börjar man återhämta sig, enligt Finlands ÖB Jarmo Lindberg, även om utmaningar kvarstår.

FÖRSVARSEFFORMEN SOM GENOMFÖRTS mellan 2011 och 2015 har medfört neddragningar på ledning och logistik och även minskat verksamheten inom försvarsgrenarna.

– Nu är vi tillbaka efter den reformen så att vi kan utbilda 18 000 reservister, tillbaka på cirka 9 000 flygtimmar och 1 400 sjödygn, sade Jarmo Lindberg under Folk och försvars rikskonferens i Sälen.

Under försvarsreformen har Finland minskat sin försvarsbudget från 2 450 miljoner euro (22,8 miljarder svenska kronor) till 2 300 miljoner euro (21,4 mdr kr). De har centraliserat ledning och logistik, minskat personalstyrkan från 15 000 till 12 300 anställda i fredstid, samt minskat antalet befälsnivåer från fyra till tre. Man har gått från 25 till 16 brigader, varav fem är armébrigader och två kustförsvarsbrigader. Man har även tre flygflottiljer och två jägarregementen. Försvarsbudgeten ligger på 1,29 procent av BNP och 4,9 procent av statsbudgeten.

2015 utbildade Finland cirka 24 000 värnpliktiga (benämns beväringar) per år och repövade 18 000 (benämns reservister) per år.

VIDARE HAR FINLAND satsat på beväpning till sina plattformar, bland annat köpt in både avancerade luftstridsrobotar och luftburna markattackrobotar från USA, köpt in moderna Leopardstridsvagnar från Nederländerna och moderna raketer till sitt rakartilleri.

För en åhörare till finske ÖB:s tal på årets Folk och försvars rikskonferens kändes det som om Finland satsar något mer på beväpningen av sina plattformar och enheter jämfört med Sverige. Finlands ÖB betonade försvarsmaterielsamarbetet med USA.

– Till viss del kan det stämma att Finland har ett helhetstänk avseende beväpning, även om det – utifrån öppna källor – förefaller som om man har skaffat en otillräcklig mängd även hos oss, till följd av budgetbegränsningar. Fast via personliga och affärs-mässiga kontakter har man gjort det möjligt att köpa in större

volymer ammunition och beväpning om det skulle behövas, säger Charly Salenius Pasternak, försvarsforskare vid Utrikespolitiska institutet i Finland.

FAST MAN SKA inte glömma bort att även Finlands vägval har lett till problem för försvaret.

– Finland har också en stor utbildningsskuld. Under din beväringstjänst när du normalt upp till plutons ram, även om övningar i större förband förekommer. Till följd av försvarsreformen har få reservistövningar genomförts på fyra år vilket innebär att ungefär 100 000 reservister saknar träning i att verka i förband på högre nivå, säger Charly Salenius Pasternak.

Det finska systemet har en väldigt stor tonvikt på värnpliktiga befäl. I varje finskt kompani finns cirka fem yrkesofficerare, resten är värnpliktiga eller reservofficerare (med en kortare extra utbildningstid efter värnplikten jämfört med det tidigare svenska reservofficerssystemet). Det gör att förmågan att verka på högre nivå är mer eftersatt än en första blick kan antyda, förklarar Charly Salenius Pasternak.

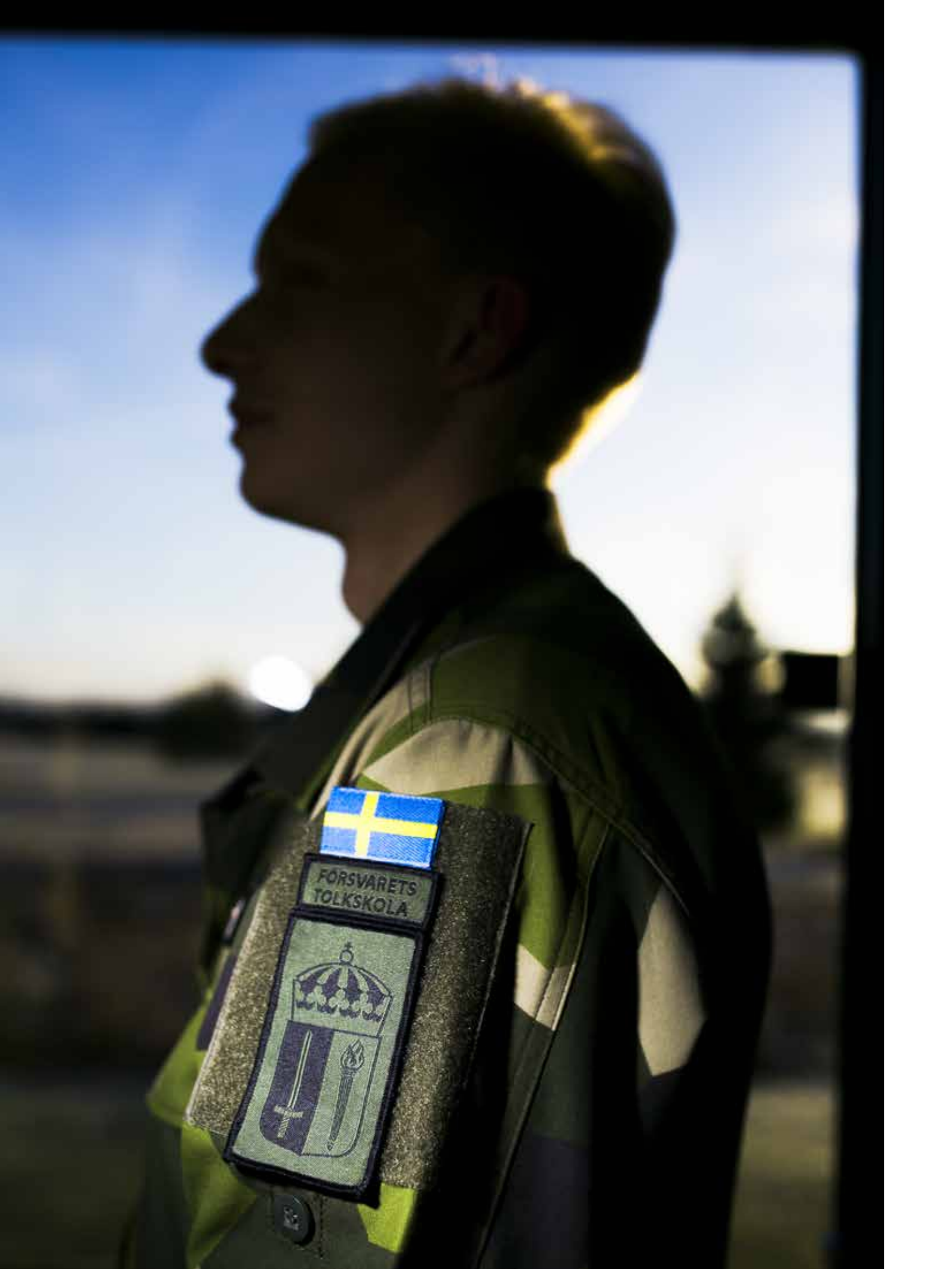
– Dessutom har vi sedan 2015 en ny markstridsdoktrin som innebär stora förändringar. Just nu är det endast den yngsta klungan av arméreservister som är utbildade i enlighet med den, vilket är ytterligare en problematik, säger han.

Jarmo Lindberg, ÖB, Finland

Foto: Finska FV

DANIEL SKOGLUND

FÖRSVARETS
TOLKSKOLA

MILITÄRTOLK

– *extrem utbildning för högpresterande*

Intensiva studier sju dagar i veckan gör Försvarets tolkskola till en av de intellektuellt mest krävande utbildningarna inom försvaret. Få klarar av den höga inlärningsstakten och sedan värnplikten lades i malpåse har det blivit svårare att rekrytera elever.

Text: Linda Sundgren **Foto:** Andreas Karlsson

FÄLTEN KRING UPPSALA garnison är täckta av ett gnistrande frosttäckte och den bleka vintersolen lyser upp omgivningarna. På väg ner till tolkskolans lokaler pekar Magnus Dahnberg, skolans chef, på ett vitt stenhus.

– I den här byggnaden bor kadetterna, säger han. Alla har egna rum för att kunna studera i lugn och ro.

Och det behövs. Under den tre terminer långa utbildningen går det mesta av elevernas tillvaro ut på att få så mycket tid som möjligt till att plugga. Adam, 29, började på skolan i februari förra året. Han säger att känslan av att aldrig riktigt hänga med i studietakten ständigt följer honom.

– **IBLAND SITTER MAN** bara och väntar på att lektionen ska ta slut så att man får sätta sig på egen hand. Det finns alltid sådant man behöver träna mer på. Tempot är så högt att man aldrig riktigt hinner befästa kunskaperna ordentlig innan det är dags att gå vidare.

Den lektionsledda undervisningen börjar klockan åtta varje vardagsmorgon och pågår fram till tio över fyra på eftermiddagen. Därefter tar självstudierna vid.

– Visst förstod jag att det skulle bli tufft, men det är omöjligt att föreställa sig hur intensivt det faktiskt är, säger Adam. Jag trodde att det i alla fall skulle bli lite tid över på helgerna, men så är det inte. I går satt jag uppe till ett på natten, men riktigt så sent brukar det inte bli.

Adam har sedan tidigare en examen i internationell ekonomi och jobbade i London när han sökte till tolkskolan. Han ville egentligen läsa arabiska, men eftersom försvarets behov av fransktalande tolkar ökat i och med insatsen i Mali blev det franska istället.

– Jag hade läst franska tidigare och bott i Bryssel och tyckte att jag tog mig fram ganska bra på det. Men efter bara någon månad hade vi passerat den nivån, säger han.

ATT LÄMNA KARRIÄREN i London för att sätta sig i skolbänken i Ärna på Uppsalaslätten var inget svårt beslut, säger Adam.

– Det är inte bara själva tolkandet som lockar utan kontexten man gör det i. Jag tror att tolkarna behövs för att en insats ska bli bra och för mig var allmännyttan avgörande när jag sökte hit.

Klassrummen ligger på en lång rad varvat med språklabb och gamla förhållningsrum. I ett av rummen pågår undervisning i ryska. Fem kadetter sitter bredvid varandra i stolsraden längst fram och jobbar med en översättning av sången Moskva Odessa, skriven av en rysk poet.

– De kommer inte att ta emot mig i Odessa, jag tror inte på något längre, läser en av kadetterna.

”Det är inte bara själva tolkandet som lockar utan kontexten man gör det i”

Lärare Christoffer Mankell nickar, men är inte helt nöjd.

– Du måste ta hänsyn till kommateringen. Kommatecknet sitter inte bara där av en slump, det hänger samman med stycket innan, påpekar han.

Kadett Robert, 22, lämnar lektionssalen och följer med ut i fikarummet. Han säger att den ryska visan är ganska svåröversatt med många liknelser och dubbla bottnar.

– MEN DET ÄR så det ska vara, vi ska öva på det svåra. Just nu är det mycket fokus på texter vilket generellt är enklare än muntlig tolkning eftersom man har mer tid på sig.

Robert har tidigare läst fysik på universitet i Lund, men det var när han tjänstgjorde vid Ubåtsflotttiljen i Karlskrona som han hörde talas om Försvarets tolkskola och blev intresserad.

– När jag är klar här hoppas jag få jobb på ambassaden i Moskva. Så småningom tänker jag ta en civil examen också, kanske läsa freds- och konfliktvetenskap och ta en högskoleexamen i ryska. Vi får med oss 75 högskolepoäng härifrån, säger han.

Robert har, precis som Adam, läst i snart ett år. Svårast med tolkutbildningen, säger han, är att alltid sätta studierna främst.

Magnus Dahnberg

– DET KRÄVS VÄLDIGT mycket självdisciplin, inte bara ett par dagar i veckan utan varje dag. Man får inte börja kolla Facebook eller följa serier på teve, sådant finns det inte tid för.

Varje måndagsmorgon drar undervisningen igång med nya uppgifter som ska läras in under veckan. Fredag förmiddag är det prov medan eftermiddagen ägnas åt en genomgång av det som kommer veckan därpå.

– Jag brukar se till att lära mig glosorna under helgen, det underlättar veckans arbete när man kan dem, säger Robert. Innan har vi legat på mellan fem- och sexhundra glosor i veckan, men nu har vi över 850. Det är tuftt, men det går.

När det blir dags för fotografering faller Robert plötsligt ihop på golvet. Efter några sekunder kvicknar han till. Han får lägga sig med fötterna högt medan man hämtar kakor, choklad och vatten.

– Har du gjort några förändringar i dina rutiner senaste tiden? frågar Magnus Dahnberg som snabbt är på plats.

– Ja, jag har dragit ner på sömnen från sju och en halv timme till sex och en halv för att hinna med glosorna, säger Robert.

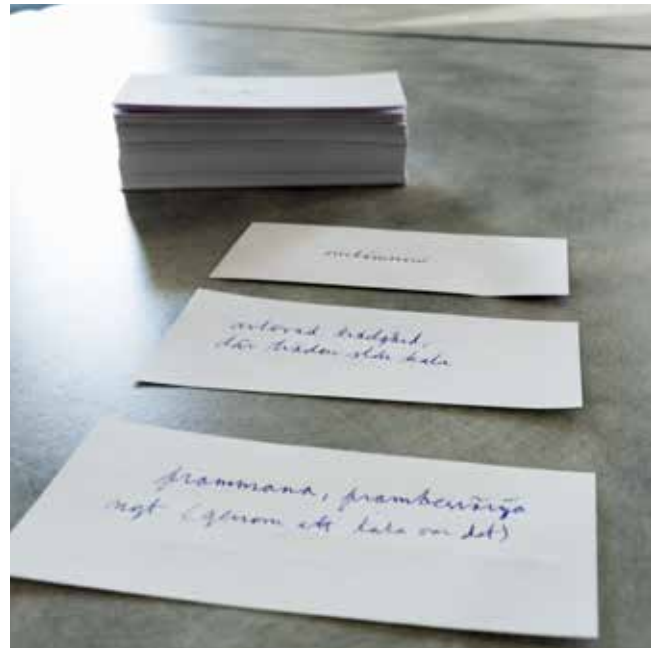
– Okej, säger Dahnberg, men det är viktigt att sova ordentligt också.

EFTER EN STUND är Robert åter på benen. Han säger att han aldrig svimmat tidigare och att det inte är säkert att det hänger samman med vare sig sömnbrist eller överbelastning. Och trots den hårda utbildningen har tanken att hoppa av aldrig slagit honom.

– Det är det här jag vill göra, det är jag helt säker på. Jag längtar inte bort härifrån, men till examen. När vi är klara kommer det nog bli ganska skönt. Och tomt.

Officerstidningen är på plats veckan innan jul vilket innebär att studenterna snart går på jullov. Men någon direkt ledighet lär det inte bli. Under utbildningen har kadetterna tre större tentor, varav den andra är förlagd direkt efter jullovet. Den som kör får två omtentatillfällen, därefter stängs man av.

– Det händer att studenter avskiljs för att de inte klarar tentorna, säger Magnus Dahnberg. Avhoppet från utbildningen brukar

Lapparna med glosor är klassiska.

ligga runt 20 procent vilket är betydligt lägre jämfört med de 50-procentiga avhopp vi hade under värnpliktsiden.

TOLKSKOLAN UTBILDAR I de språk Försvarmakten har behov av. Dari var stort fram till för ett par år sedan då insatsen i Afghanistan avslutades. Idag kan man läsa franska, arabiska, och ryska. Några krav på förkunskaper finns inte, däremot ingår bland annat tester i inlärningsförmåga och psykologsamtal i intagningsrutinen. På tre terminer ska kadetterna lära in ett nytt språk tillräckligt bra för att kunna simultantolka samtal, såväl till svenska som det nya språket samt engelska.

– Tolkningsteknik är ett hantverk i sig, säger Dahnberg som själv har ett förflutet inom UD och arbetat på ambassaden i Moskva i elva år. Det krävs att man lyssnar oerhört noga för att direkt kunna översätta det som sagts.

Magnus Dahnberg vill av säkerhetsskäl inte avslöja exakt hur många elever skolan har, men säger att det blivit svårare att rekrytera sedan värnplikten lades i malpåse. Skolföreträdare ägnar numera mycket tid åt att vara ute på skolor och universitet och göra reklam.

– VI FYLLER VÅRA klasser, men skulle vilja ha fler sökande, säger Dahnberg.

Innan kadetterna påbörjar militärtolkutbildningen genomför de en grundläggande militär utbildning och förberedande specialistofficersutbildning. Efter examen blir de reservspecialistofficerare i 51:a tolkpluton i Uppsala. Hur mycket en militärtolk får tjänstgöra i insatsområden varierar, enligt Magnus Dahnberg.

– I grunden är det Försvarmaktens behov som styr, men under de senaste två åren har militärtolkarna arbetat mellan halvtid och heltid. Vår uppfattning är att de är attraktiva på den civila arbetsmarknaden också och under hösten lär det funnits gott om arbete för den som läst dari.

Fotnot: Robert och Adam heter egentligen något annat.

”TOLKUPPDRAGET KAN UTVECKLAS”

Militärtolk Charlotta är nyligen hemkommen från en insats i Mali. Hon tror att tolkuppdraget skulle kunna utvecklas, men menar att det i så fall kräver förändringar i utbildningen.

Text: Linda Sundgren

DET VAR RUNT femtio grader varmt när Charlotta, 24, och de andra i Mali 02 klev ur planet på flygplatsen i Timbuktu i juni förra året. Ändå tycker hon att aklimatiseringen gick snabbt.

– Att börja jobba där nere blev ett kvitto på att vi hade lärt oss exakt rätt saker där hemma och vi fick göra det vi var tränade för. Militärtolk är ett otroligt varierande jobb, från skolbänken i klassrummet till att sitta under ett träd i Sahara och prata med en byäldste.

Charlotta pluggade ekonomi med språkinriktning på Handels-högskolan i Göteborg när hon hörde talas om militärtolkutbildningen.

– Handels gav mig inte riktigt den utmaning jag ville ha, men så hörde jag talas om militärtolkskolan och att det var den ultimata utmaningen. Den ville jag anta.

HON BÖRJADE LÄSA arabiska, men efter genomförd utbildning stod det klart att det främst behövdes fransktalande tolkar.

– Jag fick göra ett test för att visa att jag låg på rätt nivå. Jag hade pluggat franska tidigare och bott i Paris. Under insatsutbildningen blev det också ett antal veckor språkundervisning för att lära terminologin med fordon och vapen.

Väl på plats i Mali visade det sig dock att även arabiska var användbart.

– Till vår stora förvåning var arabiska det mest gångbara så fort man kom utanför Timbuktu. Jag hade inte läst deras dialekt, men det går alltid att klara sig på standardarabiska, den som används i koranen, säger hon.

Tolkarna är mellanhanden i samtal mellan militär och lokalbefolkning. Deras uppgift är att endast översätta det som sägs, utan att ta egna initiativ. Men Charlotta berättar att hon och de andra tolkarna i Mali efterhand fick något större frihet.

- FOLK PÅ GATAN var inte bekanta med begreppet tolk och de förstod inte varför någon först började prata på ett språk de inte förstod innan jag översatte. För att göra den första kontakten lite smidigare kom vi överens om att det var bättre om tolkarna började prata istället.

Charlotta tror också att militärtolkens roll skulle gå att utveckla till att bli något mer självständig.

– Jag tror att vi på det sättet skulle kunna uträtta ännu mer än vi gör idag. Vi är ofta de som lättast läser av det sociala samspelet och stämningen bland människor vi möter. Men då hade man varit tvungen att få med sig mer i utbildningen, säger hon.

Under våren kommer Charlotta att stanna på tolkplutonen i Uppsala.

– Jag ska befästa min arabiska eftersom det blev mycket franska i Mali, men också skjuta en del för att bibehålla den förmågan. Så småningom tänker jag nog skaffa mig en civil examen, men just nu trivs jag väldigt bra i Försvarsmakten.

Fotnot: Charlotta heter egentligen något annat.

Foto: Privat

NYA FAKTORER *bakom sammanhållning* I STRID

Försvarsforskaren Karl Ydén analyserar boken *The combat soldier* där militärsociologen Anthony King beskriver hur sammanhållning i strid skapas i moderna förband.

THE COMBAT SOLDIER. *Infantry Tactics and Cohesion in the Twentieth and Twenty-First Centuries* är bok nummer två i en redan klassisk militärsociologisk trilogi av professor Anthony King. I den första boken, *The Transformation of Europe's Armed Forces. From the Rhine to Afghanistan* (2011), analyserade King de parallella förändringstrenderna inom Västeuropas stora militär-makter och framväxandet av militärprofessionella, transnationella samarbetsmönster under 2000-talets första decennium.

THE COMBAT SOLDIER fokuserar på skyttesoldater i strid och kollektivt handlande i livsfarliga situationer. I skyttestrid, menar King, ställs förhållandet mellan individ och kollektiv på sin spets. För att kollektivet skall lyckas, krävs att ett antal individer tar risker som de förmodligen helst skulle slippa. Dessutom garanterar inte kollektivets framgång att individen överlever, så en central fråga blir: är du villig att offra ditt liv för att öka sannolikheten för att enheten skall lyckas med uppdraget?

ÅTSKILLIGA ÄR DE MILITÄRA enheter i historien vars interna koordination brutit samman i möte med fienden, med nederlag och stora förluster som följd. Skyttegrupper utgör det kanske tydligaste exemplet på att organisationer är beroende av kontinuerligt, kollektivt handlande. Om kollektivt handlande plötsligt uteblir, återstår av "organisationen" inte mer än materiella resurser samt spridda individer, oförmögna att agera organiserat, det vill säga kollektivt.

ENLIGT KING LADE amerikanen S.L.A. Marshall, officiell historiker med överstegrad inom US Army, grunden till den moderna vetenskapen om skyttestrid. Efter strider på Makinöarna i Stilla Havet 1943, drog Marshall slutsatsen att flertalet amerikanska infanterisoldater inte avgivit eld – endast cirka 15–25% hade öppnat eld mot anfallande japanska soldater. Marshall fann 1944 stöd för slutsatsen även i Europa, inom infanteri- och fallskärms-enheter i Normandie i anslutning till D-Day.

DEN VIKTIGASTE FÖRKLARINGEN, trodde Marshall, var soldaters upplevelse av isolering på stridsfältet. När soldaten kastat sig i skydd, med ansiktet mot marken, så upplevde han sig ensam, utlämnad och sårbar. Soldater blev därför handlingsförlamade eller vågade inte öppna eld av rädsla för att bli upptäckta och beskjutna av fienden. Marshall noterade att kulsprutegrupper presterade markant bättre med avseende på eldgivning, och antog att den lokala sociala dynamiken minskade soldaternas känsla av isolering. Socialt tryck och moraliskt stöd verkade underlätta kollektivt handlande på slagfältet.

KOLLEKTIVT HANDLANDE HADE varit enklare att övervaka och åstadkomma i de traditionella, geometriska massanfallen under 1700- och 1800-talen. På det moderna slagfältet hade den radikalt ökade eldkraften dock framtvingat utspridning. Flertalet soldater kom därigenom längre ifrån sitt befäl och ifrån varandra, och kollektivt handlande blev då avsevärt svårare att åstadkomma. Det nya stridsfältet medförde således ett nytt koordinationsproblem, samtidigt som eldöverlägsenhet var central för att besegra fienden.

KING SER DEN tyska arméns infiltrationstaktik under senare delen av första världskriget som den moderna infanteritaktikens ursprung. Den var innovativ främst i tre avseenden:

- 1) organiserande av ömsesidigt understödande grupper med 4–12 soldater
- 2) tonvikt på eld och förflyttning
- 3) flitigt användande av nya vapen (framför allt kulsprutan) vilket minskade den traditionella betoningen av gevär och bajonettanfallet (länge sett som det äkta uttrycket för en patriotisk krigaranda).

MODERN TAKTIK ÖKADE betydelsen av beslut och agerande på lägre nivå och innebar en mer komplex, flexibel koordination än massanfallet. King menar att en rad faktorer talar för att

1900-talets värnpliktiga massarméer i regel saknade den skicklighetsnivå som krävdes för att, i strid, verkligen utföra det som skyttereglementena beskrev. Stridsutbildningen var i regel otillräcklig, i både omfattning och kvalitet. Eftersom infanteriets förluster i strid dessutom var stora, blev ersättningsmanskaper snabbt utbildade. Nya noviser, ”kanonmat”, sändes till fronten, där enheter endast i undantagsfall utvecklade kompetens nog att realisera den nya stridstekniken.

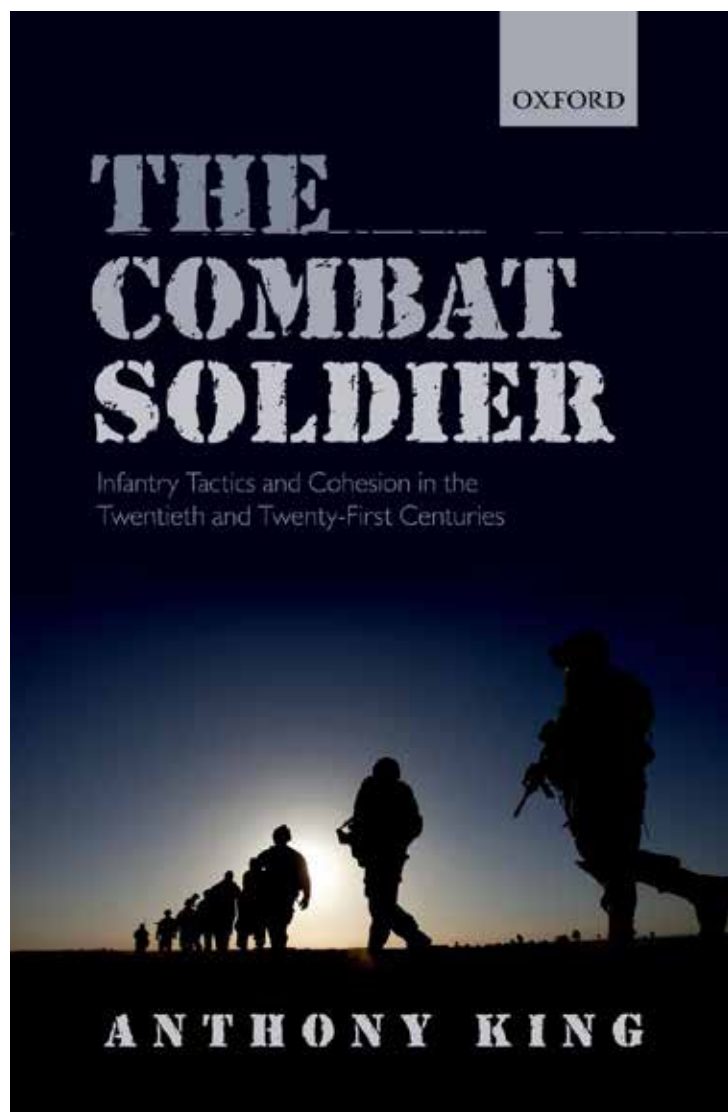
I BRIST PÅ REELL kollektiv kompetens i strid förlitade sig 1900-talets massarméer på andra mekanismer för att få soldater att strida: social sammanhållning respektive heroiska individuella initiativ (läs till exempel Arméns Truppföring från 1983). En socialt sammansvetsad grupp antogs fungera i strid eftersom medlemmarna inte skulle vilja eller våga svika sina kamrater. Gruppsammanhållningen byggde på likriktning, med vit, heterosexuell maskulinitet som norm. Avvikelse ifråga om kön, etnicitet och sexuell läggning sågs hota gruppsammanhållningen = stridseffektiviteten. Både i Tyskland och bland de allierade uppfattades en ideal skyttegrupp utgöras av vita, heterosexuella män.

OM KOLLEKTIVET INTE fungerade i strid ställdes hoppet till en backup-lösning: individuella initiativ. *The Combat Soldier* ger en rad exempel på hur individuellt hjältemod fått kompensera för kollektiv inaktivitet. Officerare förväntades personligen delta i anfall och gjorde det inte sällan, till och med bataljon- eller högre chefer. Officerares individuella insatser tillmättes stort professionellt och symboliskt värde, och även en rad underofficerare och meniga soldater medaljerades för individuella initiativ i strid.

EN AV KINGS huvudpoänger är att övergång till yrkesförsvaret i grunden transformerar framför allt arméer i grunden (flygvapen och flottan var redan mer professionella). Massarméns korttidsutbildade kanonmat har ersatts av mindre, mer specialiserade och bättre utbildade styrkor. Den militära förmågan har koncentrerats till färre, mer kapabla, soldater. Processen resulterar i förlängningen i att relationerna inom den militära organisationen förändras, då ett mer professionellt normsystem växer fram i takt med ökad kompetensnivå. Större skicklighet medför även bättre förmåga att bedöma andras skicklighet – gradvis blir professionellt kunnande mer centralt för social acceptans än kön, etnicitet eller sexuell läggning.

RELATIONERNA I EN professionell yrkesgrupp är, enligt King, i grunden väsensskilda från massarméns dito. Villkoret för acceptans blir demonstrerat professionellt kunnande – brister man är man farlig för gruppen. Man behöver inte ”känna varandra” för att kunna interagera, om man respekterar varandras professionella kunnande. Att vara socialt accepterad som ”redig karl” (vit, heterosexuell man) var massarméns främsta mekanism för att få kollektivt handlande. Det professionella försvaret ersätter alltmer detta med systematisk drillträning, där individuellt och kollektivt handlande övas och finslipas på detaljnivå, bland annat med tekniker lånade från elitidrotten.

KING BESKRIVER INGÅENDE hur till exempel strid i bebyggelse idag övas i moderna anläggningar där vapenrörelser, -vinklar och fotsteg gnuggas i detalj. Föregångare är specialförbanden, sedan

The Combat soldier från 2013 spås bli en klassiker

länge den militära professionalismens förtrupp. Med tiden har dessas procedurer respektive -övningsmetoder överförts till andra förband. Dagens skyttepluton är, enligt King, faktiskt kapabel till kollektivt handlande i skarp strid. Den sociala likriktningen har ersatts av professionalitet: mindre tolerans för inkompetens och större tolerans för uppgiftsirrelevanta olikheter.

SÅ LÅNGT HUVUDDRAGEN i *The Combat Soldier*. Kings avslutande bok i trilogin kommer att behandla de förändringar som sker i militärt lednings- och stabsarbete: även förflyttas fokus från ett heroiskt, individuellt chefsideal till en ökad systemsyn.

KARLYDÉN

*RO/Kn, fil. Dr, ledamot KKrVA
Centrum för Studier av Militär och Samhälle,
Chalmers tekniska högskola resp.
King's College London, Department of War Studies*

FÖRBUNDSNYTT

SENASTE NYTT FRÅN
OFFICERSFÖRBUNDET

HAR DU KOLL PÅ ARBETS RÄTTEN

Officersförbundet genomför varje år ett antal fackliga utbildningar där du som är medlem i förbundet kan lära dig mer om de lagar och regler som styr arbetsmarknaden.

ÄR DU RÄTT FÖRSÄKRAD?

Genom ditt medlemskap i Officersförbundet kan du teckna ett antal personförsäkringar. Vet du vilka försäkringar som du tecknat? Logga in på förbundets hemsida och kontrollera ditt försäkringskydd.

Pensionsavtalet: Medlingsprocessen igång

I början på december avvisade Arbetsgivarverket samtliga våra yrkanden i de pågående pensionsförhandlingarna. Eftersom vi inte hade fått förhandla frågorna klart begärde vi medling.

Efter att ha kommit överens om de informella medlarna satte den fortsatta processen i förhandlingarna om ett nytt pensionsavtal för de statligt anställda igång den 14 januari.

De utsedda medlarna är Claes Stråth, tidigare Generaldirektör Medlingsinstitutet och Karl-Olof Stenkvist, tidigare vice VD och förhandlingschef på Teknikarbetsgivarna.

Parterna träffade den 14 januari för första gången gemensamt de informella medlarna för genomgång av de aktuella handlingar som finns i frågan. Ambitionen är att den informella medlingen ska vara genomförd under januari månad.

Sa nej till alla yrkanden

Officersförbundet förhandlar på statlig nivå tillsammans med polis och statsanställda inom Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR/S,P,O).

– Arbetsgivarverket sa nej till

alla våra yrkanden och OFR/S,P,O begärde därför medling, förklarar Kerstin Persson, ställföreträdande förhandlingschef på Officersförbundet.

Åsa Erba Stenhammar, förhandlingsledare för OFR/S,P,O kommenterar läget så här:

– Vi i facket vill fortsätta förhandla. Vi har reviderat våra yrkanden till att fokusera på de mest angelägna områdena till en nivå som är acceptabel för våra medlemmar och borde vara rimlig även för arbetsgivaren. När Arbetsgivarverket trots det avvisar alla våra yrkanden stänger de en dörr. Vi bedömde att vi som parter därför inte klarar av att lösa det här på egen hand.

Hon fortsätter:

– Arbetsgivarverket gav i somras ett ultimatum till oss om att vi skulle släppa våra medlemmars frågor. Det var vi inte beredda att göra då och det är vi inte beredda att göra nu.

Höjer pensionsåldern

Den 22 september sa Arbetsgivarverket upp pensionsavtalet och det löpte ut vid årsskiftet.

– Vi vill ha lösningar i viktiga framtidsfrågor som är angelägna

FAKTA OFR/S,P,O

OFR/S,P,O är ett förhandlande samverkansorgan för åtta självständiga fackförbund inom statlig sektor som tillsammans organiserar cirka 100 000 anställda. Medlemmarna finns inom Fackförbundet ST, Polisförbundet, Officersförbundet, Lärarförbundet, Vårdförbundet, Försvarsförbundet, Tull-Kust och Ledarna.

för båda parter. Hur ska vi få fler anställda att orka jobba till sin pensionsålder? Vi har presenterat flera förslag för att åstadkomma ett hållbart arbetsliv, exempelvis att använda Trygghetsstiftelsen mer och möjligheter att trappa ned i arbetstid i slutet av arbetslivet. Det är anmärkningsvärt att Arbetsgivarverket är så ointresserade av dessa frågor, säger Åsa Erba Stenhammar.

Det finns också andra utestående frågor som hur säkerheten ska kunna garanteras då Arbetsgivarverket höjer pensionsåldern för bland annat framtida flygledare och yrkesofficerare födda 1988 eller senare.

– Uppsägningen av pensionsavtalet får dock inga konsekvenser för de som är födda 1987 och tidigare, säger Kerstin Persson.

Officersförbundet på turné 2016

Officersförbundet fortsätter att besöka medlemmar och föreningar på hemmaplan.

Vi planerar att besöka tio orter under året. Syftet med besöken är att träffa medlemmar i deras dagliga verksamhet samt diskutera aktuell verksamhet med föreningens styrelse.

Vi har ett antal datum inbokade för turnén som ni kan välja mellan. Vårens datum är redan inbokade. Vi önskar svar senast den 13 april för höstens datum.

Om ni är intresserade, maila till kansliet@officersforbundet.se. Ange förening, vilket datum/vecka ni önskar besök samt idéer om vad ni vill ha ut av besöket (i prioriteringsordning).

Datum hösten 2016

Vecka	Datum
635	2016 08 31–09 01
636	2016 09 07–08
637	2016 09 13–14
640	2016 10 04–05
642	2016 10 18–19
647	2016 11 24–25
649	2016 12 06–07

Påminnelse: Kurs för utbildnings- och rekryteringsansvariga

Sista anmälningssdag till kurs för utbildnings- och rekryteringsansvariga är den tredje februari.

Officersförbundets kurs för utbildnings- och rekryteringsansvariga

hålls den 17–18 mars på Quality Hotel Globe i Stockholm. Sista anmälningssdag är tredje februari.

Kursens målsättning är att ge deltagarna ökad kunskap om rekrytering och Officersförbundets utbildningar samt att vara ett

forum för utbyte av erfarenheter från olika officersföreningar. Vid kurstillfället inventeras också behovet av aktiviteter/material för att kunna utveckla rekryteringen av nya medlemmar.

För anmälan och mer informa-

tion, maila till kansliet@officersforbundet.se.

Läs gärna mer om förbundets kurser på webben: <https://www.officersforbundet.se/medlemskap/kurser-och-utbildningar/>.

OFFICERSFÖRBUNDET PÅ FACEBOOK

Officersförbundet finns på facebook. Där kan du bland annat få glimtar av förbundets dagliga verksamhet. Välkommen att säga vad du tycker om

Officersförbundet och Försvarsmakten och dela med dig av information du tror är intressant för andra medlemmar.

MEDLEMSSTATISTIK

Yrkesverksamma, 4/1 2016

Yrkesofficer	8967	(+0)
Reservofficer	65	(+0)
Soldat/gruppbefäl	4403	(+13)
Hedersmedlem	1	(+0)
Övrig	127	(+2)

Detta är bra att veta vid uthyrning av din bostad

Innan du hyr ut din bostad finns det en del saker att tänka på. Ett skriftligt hyresavtal bör upprättas, det ger trygghet och säkerställer att båda parter är helt överens om vad som gäller. Här besvarar Emma Wasberg, jurist på avtal24, vanliga frågor som kan uppkomma både när man hyr och hyr ut i andra hand.

När behöver man ett hyresavtal?

Du behöver ett hyresavtal när du ska hyra ut din bostad eller ett rum i din bostad. Hyreslagen och lagen om uthyrning av egenägd bostad är de två lagar som uthyrning av hyresrätt respektive bostadsrätt lyder under.

Varför är det viktigt med ett hyresavtal?

Det finns givetvis lagar som styr vad en hyresgäst och en hyresvärd får och kan göra.

Men lagarna omfattar inte alla situationer och många gånger kan ni som avtalsparter komma överens om mer förmånliga villkor. Ett hyresavtal är också ett tydligt och rättvist sätt att kommunicera vad som ska gälla mellan er, något som ni båda kommer uppskatta om det uppstår frågetecken kring något. Utan ett skriftligt avtal står ord mot ord.

Vad är egentligen en skälig hyra?

Det finns som sagt två lagar gällande uthyrning, den så kallade hyreslagen samt lagen om uthyrning av egen bostad. Skälig hyra för uthyrning av egenägd bostad räknas ut på följande sätt:

En skälig hyra för bostadsrätt

avtal24®
DEN MODERNA JURISTBYRÅN

motsvarar en rimlig avkastning i förhållande till bostadens marknadsvärde per år, utöver avgiften. För närvarande är riktvärdet fyra procent.

Exempel: en lägenhet som är värd 1 000 000 kronor med en månadsavgift om 1 000 kronor: $1\,000\,000 \times 0.04/12 + 1\,000 =$ månadshyran blir 4 333 kronor.

Uthyrning av hyreslägenhet ska däremot följa hyreslagens regler, en andrahandsuthyrare får i regel inte ta ut mer i hyra än vad han eller hon själv betalar i hyra. Om lägenheten hyrs ut möblerad får ett hyrespålslag göras med omkring 10–15 procent.

Vad gäller uppsägningstid för hyres- och bostadsrätt?

Bra att veta när det gäller hyreslägenhet är att hyresgästen alltid får säga upp hyresavtalet till det månadsskifte som inträffar närmast efter tre månader från uppsägningen, oavsett avtalad uppsägningstid. Hyresvärden är däremot normalt bunden av avtalet under hela hyrestiden, om hyresavtalet löper på bestämd tid.

När det gäller bostadsrätt får hyresgästen alltid säga upp avtalet till det månadsskifte som inträffar närmast efter en månad från uppsägningen. Hyresvärden får säga upp avtalet till det månadsskifte som inträffar närmast efter tre månader från uppsägningen. Även detta gäller oavsett avtalad uppsägningstid.

Vad innebär besittningsskydd?

Besittningsskyddet gäller främst för hyresrätt och inträder efter två

års sammanhängande andrahandsuthyrning av bostadshyreslägenhet. Det innebär att hyresgästen inte automatiskt är skyldig att flytta den dag som står i uppsägningen.

Ska uthyrningen pågå längre tid än två år i följd kan det därför vara lämpligt att upprätta ett särskilt avtal om man inte vill att besittningsskyddet ska gälla. Detta avtal kan behöva godkännas av hyresnämnden för att bli giltigt. Det är viktigt att noggrant kontrollera vad som gäller i just ditt fall.

Skriv kostnadsfritt hyresavtal med avtal24

Som medlem i Officersförbundet skriver du hyresavtal kostnadsfritt online på avtal24.se, alternativt till

ett fast pris på 995 kronor tillsammans med en jurist.

Dessutom skriver du även testamente, äktenskapsförord, sambobrev och skuldebrev kostnadsfritt online och för 995 kronor per avtal tillsammans med jurist.

Besök avtal24.se/officersforbundet för att ta del av dina förmåner och skriva de avtal just du behöver.

Om avtal24

Hos juristbyrå avtal24 skriver du skraddarsydd avtal online och via telefon, anpassade efter just din unika situation. Alltid till ett fast pris. Med hög juridisk kompetens och innovativ teknik erbjuder avtal24 marknads mest tillgängliga juridiska tjänster.

Foto: Sara Holmberg
Emma Wasberg

Sista ansökningsdag: 2016-02-28

Produktledare till avdelningen för Teknik

Vill du göra samhällsnytta och bidra till Sveriges oberoende i världen? FRA söker nu en skicklig produktledare som drivs av att leverera tekniska lösningar med verksamhetsnytta, i en värld som ständigt förändras. Är du den vi söker kan vi erbjuda en miljö med unik kompetensbredd, stor gemenskap och goda möjligheter till utveckling.

Läs mer om den aktuella tjänsten på

» www.fra.se

Jobba tillsammans med kunniga och skarpsynta kollegor.

Uppstart av nya chefsnätverk

För våra medlemmar som är chefer erbjuder vi nu möjligheten att delta i uppstarten av chefsnätverk på sju orter runt om i landet under mars och april 2016.

Förutom Stockholm, Göteborg och Malmö där vi startar två chefsnätverk per ort, startar vi upp på fyra nya mindre orter: Jönköping, Karlskrona, Västerås och Östersund.

Avsikten är att ge dig som chef ett forum för att bolla olika frågor som rör chefs- och ledarrollen. Eftersom ni som inbjuds är chefer inom ett stort antal branscher och professioner finns väldigt goda möjligheter till spännande utbyten av idéer och erfarenheter.

För dig som chefsmedlem

Chefsnätverket är exklusivt för dig som är medlem i Officersförbundet och chef med personal-, arbetsgivar- ekonomi- och verksamhetsansvar. Arrangörer är Fysioterapeuterna, Jusek, Naturvetarna, Officersförbundet, SRAT, Sveriges Arkitekter och Sveriges Ingenjörer i samarbete inom ramen för Saco.

Mer information och anmälan

Mer information med tid och plats samt hur du anmäler dig kommer framöver men notera gärna datum i din kalender redan nu. För mer information, kontakta gärna ombudsman Mikael Boox, e-post: mikael.boox@officersforbundet.se eller via telefon 08-440 83 30.

Ort	Uppstartsdatum
Stockholm	10 mars 2016
Jönköping	15 mars 2016
Östersund	17 mars 2016
Malmö	5 april 2016
Karlskrona	5 april 2016
Västerås	6 april 2016
Göteborg	27 april 2016

Så blir din tjänstepension 2016

Från årsskiftet trädde ett nytt pensionsavtal, PA 16, i kraft för de statsanställda. Trots att Officersförbundet inte skrivit på PA 16 kommer du när det gäller intjänande av och rätt till framtida tjänstepension att omfattas av samma regler som medlemmarna i de Saco-förbund och i Seko som undertecknat det nya pensionsavtalet.

Om du är född 1987 eller tidigare

Reglerna i pensionsavtalet PA 03 har förts över till PA 16 Avdelning II. Det innebär i praktiken att du från och med år 2016 omfattas av samma pensionsavtal och regler för tjänstepension som tidigare. Du påverkas med andra ord inte alls av de ändringar som blir en följd av det nya avtalet, förutom att det pensionsavtal som gäller för dig har bytt namn från PA 03 till PA 16 Avdelning II.

Om du är född 1988 eller senare

Från och med januari 2016 omfattas du av pensionsbestämmelserna i PA 16 Avdelning I. PA 16 ger bland annat rätt till en löpande pensionspremie som uppgår till 4,5 procent av lönen. Om du har en lön som överstiger cirka 37 000 kronor per månad är pensionspremien 30 procent av den del av lönen som överstiger denna gräns.

Det nya pensionsavtalet innehåller dessutom en ny pensionsdel, kallad Ålderspension flex, som ger ytterligare 1,5 procent av den kontant utbetalda lönen i pensionsinbetalning. Ålderspension flex har ingen inkomstgräns vid cirka 37 000 kronor per månad, utan procentsatsen 1,5 procent gäller för hela lönen.

Det första halvåret 2016

Under det första halvåret 2016 gäller vissa övergångsregler i samband med införandet av det nya pensionsavtalet.

- Om du är född 1987 eller tidigare fortsätter pensionsinbetalningarna som tidigare utan något avbrott också under det första halvåret 2016. För den som nyanställs under denna period betalas pensionspremierna till Kåpan utan någon avvikande hantering. För den så kallade individuella delen av pensionen betalas pensionspremier till en nyanställd bara om personen varit statsanställd tidigare och genom den tidigare anställningen har en sådan pensionsförsäkring. För en nyanställd som inte har en sådan försäkring sedan tidigare betalas pensionspremier till den så kallade individuella delen först från juli 2016, i förekommande fall med retroaktiv verkan från anställningens början.
- Om du är född 1988 eller senare och var anställd vid utgången av år 2015, fortsätter pensionsinbetalningarna som tidigare utan något avbrott eller avvikande hantering också under det första halvåret 2016. Förhöjd pensionspremie för eventuell lönedel som överstiger cirka 37 000 kronor per månad samt den nya pensionspremien för Ålderspension, flex betalas dock löpande först från och med juli månad 2016, i förekommande fall med retroaktiva premier för det första halvåret 2016.

FAKTA: OFR/S,P,O

OFR/S,P,O är ett förhandlande samverkansorgan för åtta självständiga fackförbund inom statlig sektor som tillsammans organiserar cirka 100 000 anställda. Medlemmarna finns inom Fackförbundet ST, Polisförbundet, Officersförbundet, Lärarförbundet, Vårdförbundet, Försvarsförbundet, Tull-Kust och Ledarna.

Nyanställda

För den som nyanställs under denna period betalas pensionspremier till Kåpan i princip utan någon avvikande hantering. För den så kallade individuella delen av pensionen betalas pensionspremier till en nyanställd bara om personen varit statsanställd tidigare och genom den tidigare anställningen har en sådan påbörjad pensionsförsäkring. För en nyanställd som inte har en sådan försäkring sedan tidigare betalas pensionspremier till den så kallade individuella delen först från juli 2016, i förekommande fall med retroaktiv verkan från anställningens början.

Omräkning och komplettering

För alla som är födda 1988 eller senare gäller att det från och med juli 2016 kan bli aktuellt med omräkning och komplettering av inbetalda pensionspremier under det första halvåret 2016. Det beror dels på det som sagts ovan, dels på att det nya pensionsavtalet, PA 16 Avdelning II, har ett delvis nytt och för arbetstagaren i vissa fall förmånligare sätt att beräkna den pensionsgrundande lönen, något som av tidsbrist inte kan beaktas vid beräkning av premier redan från och med januari 2016.

Ny som chef i Göteborg

Välkommen till ett inspirerande och matnyttigt seminarium i Sacos regi den 25 februari i Göteborg för dig som är ny i chefsrollen, eller kanske på väg att bli chef.

Ett seminarium om ditt personliga ledarskap, dina styrkor, olika situationer du kan ställas inför och några av de vanligaste fallgroparna att se upp med för den som är ny som chef.

När du är ny som chef ställs du inför en rad nya utmaningar. I din roll har du förväntningar på dig från olika håll, du har fler relationer att bygga och underhålla, du ska leda och delegera, du ska få en grupp att samverka och vilja se människor växa och utvecklas. Samtidigt som du ska hantera många olika situationer så kliver

du på en resa som kan ge en stor personlig utveckling.

För att lyckas är det viktigt att dels ha verktygen och kunna använda dem, dels ha en god självkännetdem så du kan leda dig själv (och andra). Det här seminariet fokuserar på den du är, ditt personliga ledarskap, dina styrkor, olika situationer du kan ställas inför och några av de vanligaste fallgroparna att se upp med när man är ny som chef.

Föreläsare: Bengt Kallenberg

Bengt Kallenberg är civilingenjör och arbetar med ledarskapsutveckling, coaching, grupputveckling, karriärfrågor, seminarier och författande. Han har många års erfarenhet från egna chefs- och ledarpositioner inom både större och mindre företag. Han har skrivit

fyra böcker, den senaste är "Laget framför jaget – gott samarbete i praktiken".

Kostnadsfritt för Sacomedlemmar

Seminariet är kostnadsfritt och öppet för dig som har en chefsbefattning eller snart ska tillträda. Du kan bara anmäla dig om du är medlem i något av de Sacoförbund som deltar i samarbetet. Du måste ange vilket förbund du är medlem i när du anmäler dig.

Tid och plats

Den 25 februari klockan 11:30–14:30, Göteborg City Konferens, Östra Larmgatan 16, Göteborg.

Mer info och anmälan

Du anmäler dig till seminariet på www.saco.se. Du hittar mer info

Foto: Mikhail Markovskiy – Shutterstock

och anmälningsformulär i kalendariet. Anmäl dig senast den 11 februari.

Kommande chefsseminarium:

10 mars: Uppsala
7 april: Linköping
21 april: Karlstad

Nyheter från FPAN

Avskedad efter att ha misskött hemliga handlingar

En yrkesofficer har avskedats efter att ha förvarat en stor mängd hemliga handlingar och utrustning på ett felaktigt sätt. Personalansvarsnämnden påpekar också att yrkesofficeren inte följt Försvarsmaktens föreskrifter om signal-skyddstjänsten inom totalförsvaret och Försvarsmaktens interna bestämmelser om signalskyddstjänsten.

Personalansvarsnämnden fann att yrkesofficeren genom sitt agerande grovt åsidosatt sina åligganden i tjänsten och att det inte föreligger några förutsättningar för fortsatt förtroende för yrkesofficeren.

Varning för tjänsteförseelse

En yrkesofficer har fått en varning för att ha framfört Försvarsmak-

tens fordon utan militärt förar-bevis. Yrkesofficeren uppgav i sitt yttrande att anledningen var att materiel behövde flyttas och att ingen annan fordonsförare vid kompaniet fanns tillhands.

Personalansvarsnämnden påpekar att yrkesofficeren, väl medveten om att det militära förarbeviset omhändertagits, ändå valt att framföra Försvarsmaktens fordon. Yrkesofficeren har därmed gjort sig skyldig till en tjänsteförseelse som inte kan anses ringa och personalansvarsnämnden bestämde påföljden till en varning.

Avskedad efter barnsexbrott

En yrkesofficer har avskedats efter att ha dömts för grovt sexuellt övergrepp mot barn. Personalansvarsnämnden fann att den brottslighet yrkesofficeren fällts till ansvar för

är av sådan art att det inte längre föreligger ett fortsatt förtroende för yrkesofficeren.

Uppsagd efter misshandel

En soldat har sagts upp efter att ha dömts för misshandel. Personalansvarsnämnden fann att soldaten fällts till ansvar för ett brott som innebär att det inte längre finns ett fortsatt förtroende för soldaten.

Avskedad efter olaga hot, ofredande och grovt rattfylleri

En yrkesofficer har avskedats efter att ha dömts för olaga hot, ofredande och grovt rattfylleri. Personalansvarsnämnden fann att den brottslighet som yrkesofficeren fällts till ansvar för är av sådan art att det inte längre finns ett fortsatt förtroende för yrkesofficeren.

Personalförändringar på kansliet

Jerker Ambjörn avslutade sitt vikariat som ombudsman den 31 december 2015. Nadja Kaya som arbetat med försäkringsfrågor och medlemsregistret avslutade sin anställning den 10 januari 2016. Elisabeth Andersson avslutade sin anställning som redaktör/kommunikatör 31 januari 2016.

Jerker Ambjörn har vikarierat för Fredrik Norén som varit tjänstledig ett år och som återgick i tjänst den 11 januari 2016. Tjänsten som redaktör/kommunikatör är utlyst (se annons) och rekrytering pågår.

Ny på kansliet

Carina Viklund tillträdde tjänsten som assistent till medlems- och försäkringsservice den 1 februari.

KAMMARKOLLEGIET

Några medlemmar har fått se denna logga i posthögen.

Fortsätt bestrida vid krav från Kammarkollegiet

Ett antal medlemmar som har bestritt sin semesterlönegarantiskuld har fått inbetalningsbrev från Kammarkollegiet.

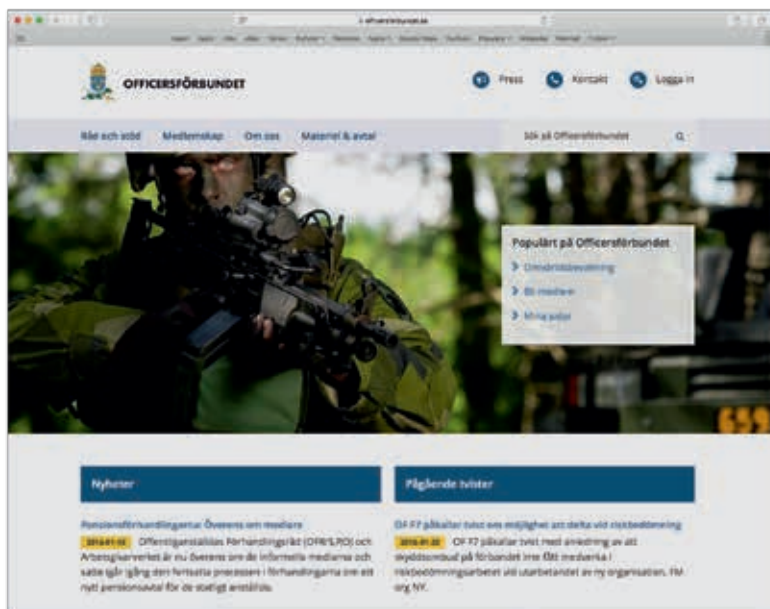
Officersförbundets råd till dessa är att återigen bestrida skulden.

– Har du fått ett inbetalningskrav från Kammarkollegiet ska du åter skicka svar till dem, HRC och din chef att du bestrider din skuld. Så länge skulden är tvistig kan Kammarkollegiet inte driva den vidare innan de förhandlat med oss, säger Susanne Nyberg, förhandlingschef på Officersförbundet.

Om Försvarsmakten hade följt kvittningslagen skulle inte skulderna gått vidare innan förhandling genomförts med Officersförbundet.

– Tyvärr verkar Försvarsmakten inte kapabla att följa lagens lydelse, vilket skapar merarbete för de anställda, oss och nu dessutom ytterligare en myndighet. Vi väntar fortfarande på kallelse till förhandling från Försvarsmakten. Hanteringen är beklämmande, säger Susanne Nyberg.

Officersförbundet hoppas på en korrekt lösning så snabbt som möjligt och att Försvarsmakten ser över sina rutiner för att myndigheten, förbundet och medlemmarna ska kunna satsa sin tid på att utveckla försvarets verksamhet istället för att hantera begångna felaktigheter.

Nu har vi lanserat vår nya webb!

Den 14 januari lanserade vi vår nya webb med responsiv design, vilket gör att den fungerar bättre i mobiltelefoner och surfplattor. Inloggning till Mina sidor sker nu med BankID/Mobilt BankID.

Genom modernare lösningar och bättre funktionalitet hoppas vi ge dig som besökare en bättre upplevelse när du besöker vår webb. Förutom ny layout har sidan en mer översiktlig menystruktur. Tyck gärna till via formuläret på webben: <https://www.officersforbundet.se/om-oss/kontakt/tyck-till/>

Logga in på Mina Sidor med BankID

Du beställer BankID/Mobilt BankID via din Internetbank. Vid din beställning kommer du också att installera BankID säkerhetsprogram om du inte redan har det installerat. Med ett Mobilt BankID kommer du att kunna logga in via din mobiltelefon eller surfplatta. Läs mer på vår webb om hur du beställer BankID eller Mobilt BankID: <https://www.officers-wwforbundet.se/logga-in/hjalp/>

Utbildning för föreningarna

Föreningarna kommer att få stöd i

att hantera det nya medlemssystemet via hjälptexter i webbgränssnittet. Vid Avtals- och utbildningskonferensen den 1–2 februari kommer föreningarna också att få tillfälle att ställa frågor om det nya systemet.

E-faktura

Förbundet ser över möjligheten att från och med andra kvartalet 2016 kunna erbjuda e-faktura. Fakturan presenteras då elektroniskt i din internetbank och efter godkännande från dig görs betalningen automatiskt på förfallodagen.

Semesterlönegarantin:

Inväntar förhandling

Det är många som har hört av sig till förbundet med frågor gällande semesterlönegarantin. Någon tid när Försvarsmakten vill påbörja förhandlingen har fortfarande inte angetts.

– Eftersom Försvarsmakten verkar sakna förmåga att ta tag i det här ärendet, så verkar det ta lång tid, därför ber vi medlemmarna att avvakta. Om du uppfattar att du har gjort ett bestridande och du får fortsatta kravbrev eller löneavdrag från Försvarsmakten, kontakta din

chef, HRC och din lokala officersförening, säger Susanne Nyberg, förhandlingschef på Officersförbundet.

Förbundet ber medlemmarna att spara all dokumentation som rör semesterlönegarantin inför framtida tvist.

Fackliga stipendier utlyses

Sacos fackliga stipendiefond utlyser stipendier som ska främja studier i Sverige eller utomlands av betydelse för den fackliga verksamheten. Sista ansökningsdag är 28 februari för stipendier beviljade under våren 2016.

Berättigade att söka stipendium är tjänstemän vid Sacos och Sacoförbundens centrala och lokala kanslier. Även förtroendevalda inom Sacos och Sacoförbundens centrala, regionala eller lokala organisation kan söka.

Alla ansökningar som uppfyller de vägledande principerna (se fak-taruta) är välkomna och prövas vid varje utlysning. Stipendium ska utnyttjas senast under 2016.

Stipendiebeloppet är maximerat till 100 000 svenska kronor. Ändamålet får inte avse egen individuell kompetensutveckling eller/och att aktiviteterna faller inom förbundens ordinarie verksamhet.

Ansök på webben

Ansök i webbformuläret på Sacos hemsida www.saco.se/fackligt-ar

FAKTA: Vägledande principer

- Stipendium ska vara till nytta både för individen och för Sacofederationen. Med det förstnämnda menas att studierna ska främja förmågan att utföra det fackliga arbetet; och med det andra menas att rapporten förväntas vara av fackligt intresse för läsare inom federationen.
- Grundregeln är att fonden aldrig får belastas med kostnader som normalt ska bäras av arbetsgivaren eller den enskilde. Ändamålet får således inte avse egen individuell kompetensutveckling eller/och att aktiviteterna faller inom förbundens ordinarie verksamhet.
- I förekommande fall ska beloppsgränserna för utlandstraktamenten användas som riktmärke för vad kostnaderna för stipendiemottagarnas egna måltider får uppgå till.
- Fonden får inte utnyttjas för grundutbildning. Med hänsyn till de krav på Sacofederationens handlingsförmåga som internationaliseringen ställer, kan dock medel i undantagsfall beviljas för vidareutbildning i främmande språk och kulturer. Studieresor får inte annat än marginellt innehålla rekreativa inslag.
- Studium av enbart förbundsspecifika angelägenheter får inte finansieras genom fonden. Dock kan medel beviljas vid kombination av ändamål förut-satt att uppdragsgivaren bekostar sin(a) andel(ar).
- Deltagande i av Saco eller förbunden arrangerad facklig utbildning, exempelvis studie- eller sammanträdesresor, får inte till någon del finansieras genom fonden.

bete/om-saco/sacos-fackliga-stipendiefond/ senast den 28 februari 2016. Ansökan ska innehålla upp-gift om ändamål, tidpunkt och kostnadsberäkning samt motivering och en kommunikationsplan för hur erfarenheterna av projektet ska kunna spridas inom federationen.

Ytterligare handlingar eller om du behöver skriva mer än vad som finns plats för i formuläret skickas med e-post till susanne.braxton@saco.se eller till Saco, att: Susanne Braxton, Box 2206, 103 15 Stockholm. Märk med Stipendieansökan.

Beslut i mars

Fondstyrelsen kommer att behandla ansökningarna under sammanträde i mars 2016 och besked lämnas sökanden inom två veckor efter sammanträdet. Stipendiet ska tas i anspråk under den tidsperiod som anges i styrelsens beslut. Stipendiat ska redovisa projektet senast vid den tidpunkt som anges i styrelsens beslut. Redovisningen ska bestå av rapport, ekonomisk redovisning innefattande verifikationer samt en kommunikationsplan.

Justerade belopp 2016

I och med att det är nytt år så har också en del belopp justerats.

Basbelopp

Prisbasbelopp: 44 300 kronor.
Förhöjt prisbasbelopp: 45 200 kronor.
Inkomstbasbelopp: 59 300 kronor.

Premien för sjukvårdsförsäkringen

300 kronor per månad.

Sjukpenninggrundande inkomst, SGI

Högst 332 200 kronor och lägst 10 700 kronor.

Kostförmån

Helt fri kost 220 kronor, middag 88 kronor, lunch 88 kronor och frukost 44 kronor.

Traktamente Sverige

Dag 220 kronor, Natt 110 kronor (oförändrat).

Höjd semesterlönegaranti

Semesterlönegarantin höjs till 167,10 kronor/timme (1 336,80 kronor/dag).

För en person som arbetar heltid är semesterlönegarantin för varje ut-tagen betald semestertimme skillnaden mellan 167,10 kronor/timme och det lägre belopp som är summan av (1/175 av den fasta lönen plus semester-tillägg) x (40/arbetstagarens genomsnittliga veckoarbetstid). Eventuell semesterlönegaranti betalas ut i samband med uttag av semester.

Resa med egen bil

Oförändrad från 2015, 18,50 kronor/mil.

Bostadsförmån

Bostadsförmånsvärdet beräknat per kvadratmeter bostadsyta i:

Område	Kr/månad	Kr/lår
Stor-Stockholm	98	1182
Stor-Göteborg	92	1106
Kommuner i övrigt med mer än 75 000 invånare	88	1052
Övriga kommuner	79	942
Bostad belägen utanför Stor-Stockholm och Stor-Göteborg samt utanför annan tätort och dess närområde	71	854

Sex nya tvister väckta sedan årsskiftet

Officersförbundet har sedan årsskiftet väckt sex nya tvister.

Fyra av tvisterna kommer från P4, en från K3 och en från F7. Läs mer på förbundets hemsida.

Officersförbundet söker kommunikatör/redaktör

Du kommer att ingå som en del i förbundets informationsavdelning som består av två personer. I uppgifterna ingår journalistiskt textproduktion till förbundets tidning Officerstidningen, samt att bedriva kommunikation med förbundets medlemmar och lokalföreningar, hantera webb-administration, rekrytering, profilprodukter och även viss trycksaksproduktion.

Officersförbundet är ett fack- och yrkesförbund som organiserar 13 500 heltidstjänstgörande officerare, sjömän och soldater i Försvarsmakten. Det består av 31 lokalföreningar och leds av förbundsstyrelsen.

Du kommer att vara anställd på förbundets kansli vilket stödjer förbundsstyrelsen och lokalföreningarna i deras arbete. Informationsavdelningen består, förutom av dig, av en informationsansvarig/chefredaktör. Du kommer även att samarbeta mycket med kansliets ombudsmän och förbundets förtroendevalda.

Kvalifikationer

- Vi ser att du har bakgrund både av arbete som kommunikatör och av journalistisk textproduktion.
- Du bör både vara självgående och ha god förmåga av att arbeta i grupp.

Meriterande

- Erfarenhet av Försvarsmakten/försvarsfrågor
- Erfarenhet av arbete inom medlemsorganisationer
- Erfarenhet av fackligt arbete

Då Officersförbundets kansli har en majoritet av anställda av manligt kön ser vi gärna kvinnor som sökande. Vi är idag 13 anställda och har våra lokaler på Sturegatan i Stockholm.

Tillträde så snart som möjligt. Anställningen är en tillsvidareanställning som inleds med en provanställning.

Mer information

Ytterligare upplysningar om tjänsten lämnas av förbundsdirektör Peter Löfvendahl.

Facklig representant är Daniel Skoglund, SACO-föreningen. Båda nås på telefon 08-440 83 30, Peter nås även på telefon 070-580 51 07.

Ansökan

Skicka din ansökan senast den 22 februari till kansliet@officersforbundet.se eller Officersförbundet, Box 5338, 102 47 Stockholm.

Tänk på din trygghet.
Det gör vi.

Vad händer med dig och din familjs ekonomi om du skulle råka ut för en olycka eller bli långvarigt sjuk? Officersförbundet har tänkt på dig och satt ihop ett försäkringspaket som skyddar dig.

Läs mer om dina medlemsförmåner på officersforbundet.se eller kontakta medlemservice på telefon 08-440 83 30.

OF Ä ÅRSMÖTE

Tisdagen den 15 mars 2016 är det dags för OF Ä årsmöte på Försvarshögskolan, Drottning Kristinas väg 37.

PROGRAM

1. Kl 17.00 Samling i mässen på FHS för kamratlig samvaro, BIO
2. Kl 18.00 Årsmötesförhandlingar i Sverigesalen
3. Kl 18.30 Föredrag av försvarsministern
4. Kl 20.00 (cirka) Gemensam middag på restaurang Syster och Bror
  - förrätt med öl
  - varmrätt med vin
  - kaffe och kaka

Pris: 200 kr

ANMÄLAN

Anmäl dig till årsmötet genom att betala in 200 kronor till OF Ä plusgirokonto 60 90 10 – 4. Senast fredagen den 4 mars ska avgiften vara kassören tillhanda. Glöm inte att notera namn och personnummer (OBS!) på blanketten.

Är du sent ute går det också bra att ringa/mejla till klubbmästaren, Rolf Olsson, mobil: 070-517 21 89 e-post: rolf.olsson@member.se

FÖRSLAG TILL

FÖREDRAGNINGSLISTA VID ÅRSMÖTET 2016-03-15

1. Årsmötets öppnande
2. Val av ordförande. Sekreterare och protokolljusterare för årsmötet
3. Årsmötets behöriga utlysande
4. Fastställande av föredragningslistan
5. Styrelsens verksamhetsberättelse
6. Revisorernas berättelse samt beslut om styrelsens ansvarsfrihet
7. Fastställande av medlemsavgift för äldremedlemmar och direktanslutna medlemmar
8. Föredragning av valberedningens förslag
9. Val av föreningens ordförande
10. Val av övriga styrelseledamöter
11. Val av revisorer
12. Val av valberedning samt eventuella övriga val
13. Övriga frågor
14. Årsmötets avslutande

OF Ä medlemsinformation

OF Ä har till ändamål att organisera tidigare aktiva pensionsavgångna medlemmar och för dem bevaka

- pensionsavgångna officerares ställning och inflytande
- främjande av försvarsintressen
- sociala och kulturella frågor i övrigt.

Att bli och att vara medlem

Du som går i pension kan kvarstå som medlem i Officersförbundet, få Officerstidningen, behålla förbunds-försäkringarna till 67 års ålder och även byta föreningstillhörighet till OF Ä. Anmäl till Officersförbundets kansli – medlemsregistret (se nedan) om du vill byta till OF Ä. Medlemsavgift i OF Ä är för närvarande tre kronor per månad. Meddela gärna eventuell adressändring direkt till medlemsregistret.

Avslutande av medlemskap

Du som önskar lämna OF Ä och du som är anhörig till en OF Ä-medlem som avlidit anmäler detta till medlemsregistret på Officersförbundets kansli. Det går fortare än den periodiserade uppdateringen från folkbokföringen och onödiga/oönskade utskick av kallelse stoppas snabbare.

Officersförbundets medlemsregister

Postadress: Box 5338,
102 47 Stockholm

Besöksadress: Sturegatan 15
Telefon: 08-440 83 30

OBS! Telefonstängt onsdagar och fredagar

VARMT VÄLKOMNA – STYRELSEN för OF Ä

Trafiksäkerhet

– En förutsättning för höjd krigsduglighet

”Vad är det för en idiot som har hittat på att man måste ha utbildning för att få köra personbil i Försvarsmakten, även om man har civilt körkort? Det vore bättre om vi kunde ägna tiden åt att höja krigsdugligheten!”

Liknande uttalanden har luftats inom Försvarsmakten under det senaste året. Lösryckta påståenden som okritiskt sprids inom organisationen bekämpas bäst med saklig information.

I slutet på 1990-talet tog Arbetsmiljöverket kontakt med Försvarsmakten för att diskutera och få svar på hur de onormalt höga trafikskadade och trafikdödade inom försvaret skulle hanteras. Detta var startskottet för vårt systematiska trafiksäkerhetsarbete. Intill dess hade trafiksäkerheten hanterats efter de regler och rutiner som fanns inom verksamheten i övrigt.

Ett projekt startades år 2000 och pågick i fyra år. Som effekter av den utbildningen kan nämnas att olyckstalen sjönk med drygt 60 procent för värnpliktiga och mer än 40 procent för anställd personal. Dessa resultat saknar motstycke i världen. Att på kort tid minska olyckstalen så drastiskt med små medel var resultatet av ett mycket målmedvetet arbete som innefattade all personal och all värnpliktig personal.

Dock har mycket hänt inom vår organisation sen 2004. Nytt personalförsörjningssystem och nytt befälssystem har införts, samt större organisationsförändringar med minskade personalramar och till del minskade anslag för verksam-

Trafikskador är överrepresenterade i statistiken, framhåller skribenterna.

het, påverkar naturligtvis all verksamhet.

Unga förare överrepresenterade

Det har under ett antal år på möten, i lunchrum och andra platser, förts diskussioner om trafiksäkerhetsutbildningens vara eller inte vara. Som grund är det sällan av ondo som olika fackområden lyfts upp och diskuteras. Dock ska det alltid ske med den stabsetik och på det sätt som vi inom Försvarsmakten ska hantera ärenden och kollegor. Tyvärr finns det exempel på en onyanserad debatt och diskussion som bygger på antaganden istället för kunskap när det gäller trafiksäkerhet. Alla som har ett körkort torde kunna köra de fordon som körkortet utvisar. Dock är det tydligt att det finns trafikolyckor där det vid undersökning visat sig att det är rena förarfel och missbedömningar av risker i trafiken som varit bakomliggande orsaker.

Försvarsmakten, ytterst Överbefälhavaren, har arbetsmiljöansvar för all personal. I detta ansvar ingår att bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete där trafiksäkerhet

är en ingående komponent.

Från och med år 2009 har det införts obligatorisk riskutbildning i den civila körkortsutbildningen. Syftet med denna utbildning är att få ner trafikolyckorna med unga förare i åldern 18-24 år. Efter sex år med civil riskutbildning är dock fortfarande åldersgruppen 18-24 år överrepresenterade. Eftersom vi har rekryteringsbas i samma ålderskategori så ser vi behov av att genom ytterligare kompetenshöjande åtgärder få säkrare förare inom Försvarsmakten.

Militärer bland civila

Vid analys av de anmälda arbets-skadorna inom myndigheten framkommer att de som är överrepresenterade i trafikskadestatistiken, förutom unga, är åldersgruppen mellan 45 och 55 år. Analyser visar även att skadorna uppkommer vid färd i vanliga personbilar under tjänsteresor och inte under övningar.

Vid en översikt av de dödsolyckor som inträffat inom Försvarsmaktens hela verksamhet mellan åren 1985 och 2011 framkommer att trafik är ett drabbat område. Under

perioden har 21 av våra kollegor eller värnpliktiga omkommit vid trafikolyckor. Det ska poängteras att mellan år 1985 och 1993 ingår inte anställd personal i denna siffra. 15 personer har mist livet under samma tidsperiod i vapenrelaterade olyckor. Detta sätter fokus på att trafik är en del av riskerna som vi måste ta på lika stort allvar som andra riskfyllda verksamheter.

Om det där till läggs att våra förare ska kunna agera i en militär miljö, där även civila människor finns, ställer det höga krav på riskmedvetenhet. Det är därför av vikt att våra förare har ett väl utvecklat risktänkande som borde vara bättre än den genomsnittlige bilistens.

De områden som berörs i vår riskutbildning är framförallt hastighetsanpassning, den påverkan som sömn har på framförandet av fordon och vilken påverkan som exempelvis väglag, slitna däck och utrustnings bärande vid färd i fordon har för möjligheterna att minska avvikelser – samt om en avvikelse inträffar, minska konsekvensen av den. Syftet är alltid att ge en kompetens som är relevant för medarbetaren.

I egenskap av marksäkerhetsföreträdare samt trafiksäkerhetschef kan vi inte acceptera att personal och materiel skadas i olyckor som både kan förutses och med små resurser förebyggas. Det är allas uppgift att minska olyckor och tillbud i trafiken. Det finns åtgärder att vidta och det ska också göras.

Försvarsmaktens uppgift är att höja krigsförbandens krigsduglighet. För att lyckas behöver vi vara farliga för en potentiell angripare, inte för oss själva.

ANDERS BRÄNNSTRÖM
Försvarsmaktens
marksäkerhetsföreträdare

JOHAN PIHLSTRÖM
Försvarsmaktens
trafiksäkerhetschef

Anders Brännström

Foto: Nicklas Gustafsson – FM

Foto: Alexander Karlsson – FM

Foto: Lars Thulin

BASALT utvecklar och levererar säkra system och tjänster till myndigheter och företag inom samhällsviktig verksamhet.

RÖS-skyddat säkerhetsskåp

för servrar i skalskyddsklass SS1/ EMP

Säkerhetsklass SS3492!

Säkerhetsskåpet har utvecklats av KAMIC tillsammans med Rosengrens på uppdrag av försvaret. Skåpet är en säkerhetsinvestering för att skydda viktig information på servrar m.m. från intrång. Välkommen att kontakta oss för mer information!

KAMIC • Box 278, 651 07 KARLSTAD • 054-57 01 20 • www.kamicemc.se
 ROSENGRENS • Box 315, 192 30 SOLLENTUNA • 010-209 51 36 • www.rosengrens.se

 A PART OF KAMIC COMPONENTS

Kamratskap som varar

I utlandstjänst skapas unika band. Vi värnar om den **sammanhållning** som tagit form och stöttar dig som **veteran** genom en sund och trygg tillvaro. Kravlöst, socialt och roligt. Precis som **kamratskap** bör vara.

Välkommen som medlem hos oss.
www.sverigesveteranforbund.se

Sveriges Veteránförbund
 Fredsbaskrarna (SVF)

POSTTIDNING B

Avs: Officersförbundet, Box 5338, 102 47 STOCKHOLM

Law Enforcement & Military

SAFE4U
SECURITY OF SWEDEN